

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

**Rozsah náhrady škody podle článku
74 Úmluvy OSN o smlouvách
o mezinárodní koupi zboží**

Diplomová práce

Bára Bečvářová

Praha 2018

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Katedra obchodního práva

Datum uzavření rukopisu: 18. června 2018

Počet znaků: 129.033

In English: Damages under Article 74 of the United Nations Convention on
Contracts for the International Sale of Goods (CISG)

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má více než 108.000 znaků včetně mezer.

Bára Bečvářová
diplomantka

V Praze dne 18. června 2018

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc., DSc. za odborné vedení, cenné rady a laskavý přístup při psaní této diplomové práce. Velké poděkování patří také mojí rodině a přátelům za podporu nejen při zpracování této diplomové práce, ale i během celého studia.

Abstrakt

Předložená diplomová práce se zabývá problematikou náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (dále jen „**Vídeňská úmluva**“) jako jedním z možných následků porušení mezinárodní kupní smlouvy. Obecným cílem diplomové práce je především popsat možnosti poškozené strany, která nárokuje náhradu škody podle tohoto ustanovení, a blíže se zaměřit na problematiku stanovování výše náhrady. Obsah práce se dělí na tři hlavní oblasti.

První dvě kapitoly jsou věnovány obecnému výkladu o Vídeňské úmluvě, jejímu významu i historickému kontextu s podrobnějším výkladem článku 74. Důraz je kladen především na zařazení zkoumaného ustanovení v rámci širšího kontextu Vídeňské úmluvy a dále přiblížení základních principů, v souladu s nimiž je prakticky aplikován. Bližší výklad je podán především k principu úplné náhrady škody a související kategorizaci škod, jejichž úhrady se poškozená strana na základě článku 74 může domáhat. Kromě popsání rozsahu práv poškozeného jsou v práci shrnuty také instituty, které tato práva omezují, tj. požadavek předvídatelnosti škody a povinnost poškozeného ji minimalizovat.

Druhá část práce se blíže zaměřuje na samotný výpočet náhrady škody a rozlišuje mezi obecně použitelnou metodou výpočtu, která se zaměřuje na vyčíslování negativních ekonomických změn přímo na straně poškozeného, a vybraného alternativního postupu podle metody vrácení zisku realizovaného škůdcem v souvislosti s porušením jeho smluvních povinností. Vzhledem k tomu, že je tato alternativní metoda vhodná jen pro velmi úzkou množinu případů, jsou pro její osvětlení blíže popsány tři příklady z praxe národních soudů i rozhodčího tribunálu. Na závěr této části práce je také podán stručný výklad k problematice dokazování výše náhrady škody.

Na závěr práce je zařazeno stručné shrnutí náhrady škody podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku soustřeďující se především na porovnání příslušných ustanovení s režimem článku 74 Vídeňské úmluvy. Samotný závěr práce pak shrnuje zjištění ze všech tří zkoumaných oblastí zvoleného tématu.

Klíčová slova: Vídeňská úmluva, náhrada škody, mezinárodní kupní smlouva

Abstract

The thesis focuses on the issue of damages under Article 74 of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (hereinafter the "CISG") as one of the possible outcomes of a breach of international sale contract. The general goal of the thesis is to comprehensively describe possibilities of the innocent party when claiming the damages under Article 74 of the CISG while focusing in detail on the issue of calculation of damages. The contents of the thesis are separated into three parts.

First two chapters of the thesis cover general topics related to CISG such as its importance in the field of international sales and historic context of both the CISG as a whole and its Article 74 in particular. The reader's attention is aimed at the position of Article 74 within the CISG and detailed description of the principles governing its application, including in particular the principle of full compensation and related categorization of loss for which the damages can be awarded. Apart from the extent of the innocent party's right to damages, the thesis also describes the limitations of such right, namely the foreseeability of the loss and the obligation of the innocent party to mitigate it.

In its second part, the thesis focuses more closely on the calculation of damages. In this regard, it distinguishes between the generally applicable method of calculation, which is based on estimation of negative economic changes to innocent party's assets, and an alternative method based on disgorgement of profit made by the party in breach of the contract. Since the later method is suitable only for specific type of situations, the thesis includes three practical examples of its use by both national courts and an arbitration tribunal. The chapter then concludes with a brief summary on standard of proof regarding the amount of damages.

Thirdly, the thesis includes brief comparison between Article 74 of the CISG and relevant provisions of the Czech Act no. 89/2012 Coll., the civil code, as amended. Finally, in its conclusion, the thesis offers summaries divided into three parts according to the above described areas of interest.

Key words: CISG, Damages, International Sale Contract

Obsah

1. ÚVOD	1
2. OBECNÁ VÝCHODISKA ÚPRAVY NÁHRADY ŠKODY DLE VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY	2
2.1. Historická geneze univerzálních pravidel pro mezinárodní obchod.....	3
2.2. Právo na náhradu škody jako možný následek porušení smlouvy podle Vídeňské úmluvy	6
2.3. Systematika úpravy náhrady škody ve Vídeňské úmluvě	7
2.4. Vztahy s jinými ustanoveními v rámci Vídeňské úmluvy.....	8
2.4.1. Úprava následného postupu poškozené strany.....	9
2.4.2. Úprava následného postupu škůdce	10
2.5. Vztah článku 74 Vídeňské úmluvy a národního práva	11
2.6. Obecné poznámky k výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy a jeho východiskům	12
2.6.1. Východiska při výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy	13
2.6.2. Zdroje použitelné při výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy	14
3. PŘEDPOKLADY VZNIKU, ROZSAH A LIMITY PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY PODLE ČLÁNKU 74 VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY	15
3.1. Porušení povinnosti smluvní strany.....	15
3.2. Příčinná souvislost porušení smlouvy a vzniklé škody	16
3.3. Rozsah pojmu „škoda“ podle článku 74 Vídeňské úmluvy	17
3.4. Druhy nahrazovaných škod	18
3.4.1. Skutečná škoda.....	19
3.4.2. Ušlý zisk.....	20
3.4.3. Ztráta objemu prodeje	21
3.5. Limity nahrazované škody.....	23
3.5.1. Předvídatelnost vzniku a rozsahu škody	24
3.5.2. Povinnost poškozené strany minimalizovat škody	28

4. PROBLEMATIKA STANOVOVÁNÍ VÝŠE NÁHRADY ŠKODY PODLE ČLÁNKU 74 VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY	30
4.1. Obecný postup při stanovování výše náhrady škody.....	31
4.2. Stanovení výše škody metodou vrácení zisku realizovaného škůdcem.....	33
4.2.1. Soudní rozhodnutí umožňující vrácení realizovaného zisku dle článku 74 Vídeňské úmluvy	33
4.2.2. Shrnutí předpokladů podmiňujících použití metody vrácení zisku realizovaného škůdcem	37
4.3. Základní pravidla dokazování rozsahu náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy...	39
5. STRUČNÉ SROVNÁNÍ ÚPRAVY NÁHRADY ŠKODY PODLE VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY A ČESKÉ NÁRODNÍ ÚPRAVY	41
5.1. Vybrané podobnosti úpravy náhrady škody podle občanského zákoníku a Vídeňské úmluvy	42
5.2. Vybrané odlišnosti úpravy náhrady škody podle občanského zákoníku a Vídeňské úmluvy	44
6. ZÁVĚR.....	46
6.1. Závěrečné shrnutí k problematice náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy	46
6.2. Závěrečné shrnutí k využitelnosti metody vrácení zisku realizovaného škůdcem při stanovování výše náhrady škody.	47
6.3. Závěrečné shrnutí ke stručnému srovnání článku 74 Vídeňské úmluvy s úpravou občanského zákoníku.....	49
Seznam použitých zkratk.....	50
Seznam použitých zdrojů.....	51

1. ÚVOD

Vídeňská úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (dále jen „**Vídeňská úmluva**“)¹ je mezinárodní smlouvou sjednanou a uzavřenou mezi státy, ale využívanou v každodenní praxi jednotlivými fyzickými a právníckými osobami při jedné z nejzákladnějších forem jejich ekonomické činnosti – koupi zboží.² Je tak nástrojem čistě soukromých komerčních zájmů, jehož vymáhání není záležitostí vztahů subjektů mezinárodního práva (zejm. států), ale zůstává v plném rozsahu závislé na vůli soukromých osob, potažmo na rozhodování národních soudů či rozhodčích tribunálů. Dokonce i samotná podoba Vídeňské úmluvy je do jisté míry závislá na vůli jejích adresátů, kteří si mohou jednotlivá pravidla modifikovat, aby lépe vyhovovala potřebám jejich konkrétního smluvního vztahu.

Výše naznačená flexibilita Vídeňské úmluvy je nutnou podmínkou jejího užívání, protože umožňuje reflektovat širokou škálu společenských vztahů, zároveň však jde o vážnou překážku naplnění jednoho z cílů, pro které Vídeňská úmluva vznikla, tj. vytvoření všeobecného a jednotně aplikovaného souboru pravidel ve světě mezinárodního obchodu.³ Vzhledem k tomu, že Vídeňská úmluva neustavila žádné těleso, které by podávalo její autoritativní výklad, bylo v minulosti třeba hledat měkčí nástroje pro podporu sjednocování jejího výkladu. Mezi ně patří například všeobecně dostupná databáze soudních i rozhodčích rozhodnutí vydaných na základě Vídeňské úmluvy⁴ a jejich výběr sestavený Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (anglicky *United Nations Commission on International Trade Law*, dále jen „**UNCITRAL**“). Významným zdrojem pro ujednávání aplikace, ale také další rozvoj Vídeňské úmluvy, je také odborná debata akademiků i praktikujících právníků, která je díky mezinárodní povaze Vídeňské úmluvy skutečně globální, a o to i bohatší.

¹ Originální název Vídeňské úmluvy v anglickém jazyce zní „*United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*“, v odborné literatuře je proto úmluva známa také pod zkratkou „*CISG*“.

² Pozn. v odborné literatuře je zastoupen i názor, že pravidla Vídeňské úmluvy lze aplikovat také na případy mezinárodní směny zboží. Srov. SCHWENZER, Ingeborg, HACHEM Pascal. In: SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 32.

³ Tento cíl je deklarován mimo jiné už v preambuli Vídeňské úmluvy, kde se smluvní státy odkazují mimo jiné na „*přijetí jednotných ustanovení upravujících smlouvy o mezinárodní koupi zboží*“ coby prostředku podporujícího rozvoj mezinárodního obchodu.

⁴ Databáze se v anglickém originálu jmenuje „*Case Law on UNCITRAL Texts*“ a díky čemuž je známá pod zkratkou „**CLOUT**“, která bude dále používána také v této práci. K datu uzavření rukopisu obsahovala celkem 925 rozhodnutí vydaných národními soudy či rozhodčími tribunály na základě Vídeňské úmluvy. Dostupné z: <[http://www.uncitral.org/clout/search.jspx?f=en%23cloutDocument.textTypes.textType_s1%3aCISG%5c+%5c\(1980%5c\)](http://www.uncitral.org/clout/search.jspx?f=en%23cloutDocument.textTypes.textType_s1%3aCISG%5c+%5c(1980%5c))> [cit. 2018-06-18].

Právě díky několika sporným rozhodnutím národních soudů a rozhodčích tribunálů a na ně navazující debatě akademiků vznikl spor o rozsah výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy, vedený konkrétně o to, zda článek 74 Vídeňské úmluvy umožňuje vyčíslení škody nikoliv na základě odhadu ztrát poškozeného, ale pomocí tzv. metody vrácení zisku realizovaného škůdcem. Tato otázka patří mezi hlavní zdroje inspirace pro sepsání této diplomové práce. Nicméně, vzhledem k tomu, že jde o velmi specifickou problematiku, kterou nelze rozebrat bez širšího předporozumění, následující dvě kapitoly poskytnou obecný úvod k článku 74 Vídeňské úmluvy a jeho podrobnější výklad. Možnými metodami výpočtu náhrady škody se pak zabývá kapitola čtvrtá. Poslední substantivní část diplomové práce pak nabídne velmi stručné porovnání článku 74 Vídeňské úmluvy s českou právní úpravou. Na stejné tři části bude rozdělen i závěr diplomové práce.

2. OBECNÁ VÝCHODISKA ÚPRAVY NÁHRADY ŠKODY DLE VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY

Teorie mezinárodního práva soukromého rozlišuje dvě základní metody úpravy soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, a to metodu kolizní a metodu přímou.⁵ Zatímco kolizní metoda spočívá ve výběru rozhodného práva z množiny národních právních řádů, které jsou danou situací dotčeny⁶, metoda přímá aplikuje zvláštní hmotněprávní normy určené právě pro úpravu soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. Činí tak přímo, tj. bez odkazu na národní právní řád.⁷

Optikou popsaného rozdělení není Vídeňská úmluva normou kolizní, ale v souladu s atributy přímé metody sama upravuje smluvní vztah koupě zboží mezi prodávajícím a kupujícím, kde je také přítomen mezinárodní prvek.⁸ Vídeňská úmluva se uplatní automaticky na všechny smlouvy o koupi zboží splňující předpoklady článku 1 Vídeňské úmluvy.⁹ Smluvním stranám je nicméně zachována volnost dopředu zvolit jiné právo, případně užití Vídeňské úmluvy předem vyloučit.¹⁰

⁵ PAUKNEROVÁ, Monika. In: KUČERA, Zdeněk, PAUKNEROVÁ, Monika, RŮŽIČKA, Květoslav a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. s. 39.

⁶ PAUKNEROVÁ 2015, op. cit., tamtéž.

⁷ PAUKNEROVÁ 2015, op. cit., s. 44.

⁸ PAUKNEROVÁ, Monika. Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy. *Obchodněprávní revue*. Praha: C.H. Beck, 2012, č. 6, s. 168.

⁹ Dle článku 1 odst. 1 Vídeňské úmluvy, se její úpravy použije na smlouvy o koupi zboží uzavřené mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech (tj. jde o mezinárodní kupní smlouvu) a zároveň (i) oba tyto státy jsou smluvními státy Vídeňské úmluvy nebo (ii) se podle ustanovení mezinárodního práva soukromého má použít právního řádu některého smluvního státu Vídeňské úmluvy.

¹⁰ Tento postup předvídá článek 6 Vídeňské úmluvy.

2.1. Historická geneze univerzálních pravidel pro mezinárodní obchod

Vídeňská úmluva nepředstavuje prvním pokus mezinárodního společenství o jednotnou úpravu mezinárodního obchodu, a není tak textem zcela novým a originálním. Následující část diplomové práce se proto bude stručně věnovat historickému kontextu Vídeňské úmluvy, tedy historicky starší mezinárodní úpravě a také okolnostem přípravy textu samotné Vídeňské úmluvy.

První unifikační kroky v oblasti mezinárodní koupi zboží lze vysledovat již v průběhu 30. let 20. století, kdy při Mezinárodním ústavu pro sjednocování práva soukromého (anglicky *International Institute for the Unification of Private Law*, dále jen „UNIDROIT“¹¹)¹² vznikla za tímto účelem první odborná komise.¹³ UNIDROIT vyhotovil první návrh unifikované úpravy ještě před druhou světovou válkou a hned po ní práce pokračovaly až do 1. července 1964, kdy byly na konferenci v Haagu přijaty dvě úmluvy. Tou první byl Jednotný zákon o mezinárodní koupi zboží (anglicky *Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods*, dále jen „ULIS“)¹⁴, která posloužila jako předloha k Vídeňské úmluvě, a dále šlo o Jednotný zákon o uzavírání smluv o mezinárodní koupi zboží (anglicky *Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods*, dále jen „ULFIS“)¹⁵ a jejich příloh.¹⁶

Přes své nepopiratelné ambice byly obě výše jmenované úmluvy v průběhu necelých dvaceti let své platnosti¹⁷ ratifikovány pouhými devíti státy a nikdy tak nedosáhly svého stěžejního cíle, tj. stát se široce přijímanou úpravou.¹⁸ Právě vzhledem k nízkému počtu smluvních stran

¹¹ Pozn. zkratka UNIDROIT vznikla z francouzského názvu této organizace „*Institut international pour l'unification du droit privé*“.

¹² UNIDROIT vznikl v roce 1926 jako pomocný orgán Ligy národů a její činnost pak byl znovu obnoven v roce 1940, kdy se stal samostatným úřadem založeným na základě mnohostranné mezinárodní smlouvy, tzv. Statutu UNIDROIT. Díky tomuto svému postavení UNIDROIT představuje nezávislé fórum odborníků, jejichž cílem je přispět k harmonizaci mezinárodního práva soukromého. Další informace o UNIDROIT a jeho činnosti jsou k dispozici z: <<https://www.unidroit.org/>> [cit. 2018-04-01].

¹³ HONNOLD, John, *The Uniform Law for the International Sale of Goods: the Hague Convention of 1964*. Law and Contemporary Problems. Duke University School of Law: 1965, č. 30, s. 326.

¹⁴ Text ULIS je k dispozici, mimo jiné, na webu UNIDROIT zde: <<https://www.unidroit.org/instruments/international-sales/international-sales-ulis-1964>> [cit. 2018-03-12].

¹⁵ Text ULFIS je k dispozici, mimo jiné, na webu UNIDROIT zde: <<https://www.unidroit.org/instruments/international-sales/international-sales-ulfc-1964-en>> [cit. 2018-03-12].

¹⁶ HONNOLD, John. *The 1964 Hague Conventions and Uniform Laws on the International Sale of Goods*. The American Journal of Comparative Law. 1964, svazek 13, č. 3, s. 451.

¹⁷ Konkrétně šlo o období mezi lety 1972 až 1990.

¹⁸ Naděje vkládané do obou úmluv shrnuje např. následující prohlášení z úvodu jejich oficiálního komentáře: „*V obecné rovině, tyto Úmluvy bezesporu představují ten nejdůležitější možný příspěvek, který mohou právníci v poli soukromého práva přinést pro vytvoření harmoničtějšího a pospolitějšího světa.*“ Srov. TUNC, André. *Commentary on the Hague Conventions of the 1st of July 1964 on International Sale of Goods and the Formation of the Contract of Sale*. Ministerie Van Justitie, 1964. [online]. Dostupné z: <<https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/tunc.html>> [cit. 2018-04-01].

nejsou tyto úmluvy z dnešního zpětného pohledu považovány za úspěšné.¹⁹ Zvláště kritizována byla také jejich přílišná orientace na tradici římského práva, která omezovala možnosti jejich univerzálního přijetí, tj. přijetí i ve světě anglosaského práva. Díky této nevyváženosti nebyly přizpůsobeny potřebám soudobého mezinárodního obchodu, na němž mají zásadní podíl právě státy anglosaského právního okruhu.²⁰ Kromě obsahových záležitostí byly obě úmluvy ze strany některých států odmítnuty také proto, že do procesu jejich vytváření nebyly zahrnuty neevropské státy.²¹ Přese všechny obtíže byly obě úmluvy primárním zdrojem mezinárodněprávní úpravy mezinárodní koupi zboží téměř dvacet let a staly se logickým východiskem při vyjednáváních o textu Vídeňské úmluvy.

Práce na textu Vídeňské úmluvy byly na půdě UNCITRAL zahájeny již v roce 1968 a o dekádu později připravil tzv. „*New York Draft*“, tedy pracovní text Vídeňské úmluvy, který byl předložen pro další diplomatická jednání (dále jen „Návrh Vídeňské úmluvy“)²² Samotná Vídeňská úmluva pak byla přijata dne 11. dubna 1980. Přestože Vídeňskou úmluvu u příležitosti jejího přijetí podepsalo pouhých pět států²³, počet signatářů se rychle rozrůstal a ke dni uzavření rukopisu této diplomové práce Vídeňskou úmluvu ratifikovalo celkem osmdesát devět států.²⁴ Stranou nezůstala ani tehdy ještě Československá federativní republika, která k Vídeňské úmluvě přistoupila s účinností k 1. lednu 1988, pro samostatnou Českou republiku se pak Vídeňská úmluva stala účinnou k 1. lednu 1993.²⁵ Vzhledem k tomu, že počet smluvních států Vídeňské úmluvy od dob jejího přijetí stále narůstá,²⁶ Česká republika svou účast na ní nedávno dále rozšířila, když s účinností k 1. červnu 2018 stáhla své dosavadní výhrady podle článku 95 Vídeňské úmluvy a článku XII Dodatkového protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Díky těmto změnám tak budou české soudy moci postupovat dle Vídeňské úmluvy také v situacích, kdy

¹⁹ LANDO, Ole. *CISG and Its Followers: A Proposal to Adopt Some International Principles of Contract Law*. American Journal of Comparative Law. 2005, č. 53, s. 378.

²⁰ LANDO. op. cit., s. 379.

²¹ BUTLER, Allison. *A Practical Guide to the CISG: Negotiations through Litigation*. 2. vydání. Aspen Publishers, 2007, s. 7.

²² SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law: The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Manz: 1986, s. 18.

²³ Šlo konkrétně o následující státy: Rakousko, Chile, Ghanu, Maďarsko a Singapur.

²⁴ Kompletní seznam smluvních států Vídeňské úmluvy dostupný z: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html> [cit. 2018-04-03].

²⁵ Vídeňská úmluva byla společně s českým překladem vyhlášena jako sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb.

²⁶ Ke dni uzavření rukopisu byl posledním přistoupivším státem byl Stát Palestina, který Vídeňskou úmluvu podepsal 29. prosince 2017 s účinností k 1. lednu 2019 (srov. oficiální seznam smluvních stran dostupný z: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html> [cit. 2018-04-01]).

jedna ze smluvních stran pochází ze státu, který Vídeňskou úmluvu sám neratifikoval, např. Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.²⁷

Na závěr tohoto krátkého historického exkurzu je třeba podrobněji zmínit historický kontext samotného článku 74 Vídeňské úmluvy. Jeho úprava vychází z článku 82 ULIS²⁸ a do Návrhu Vídeňské úmluvy byla tato úprava přejata coby článek 70. Tuto spojnici mezi výsledným textem a jeho předobrazem je nutné mít na paměti především proto, že UNCITRAL připravil vedle samotného textu Návrhu Vídeňské úmluvy také obsáhlý komentář k jednotlivým ustanovením (dále jen „**Komentář UNCITRAL**“), který dodnes představuje významným výkladovým zdrojem k článku 74 Vídeňské úmluvy.²⁹ Optikou porovnání úpravy náhrady škody dle Vídeňské úmluvy se starší úpravou je jedním z nejvýznamnějších rozdílů vnímání základního principu tzv. „plné náhrady“ (anglicky „*full compensation principle*“). Ten byl v rámci ULIS významně limitován požadavkem zavinění (anglicky „*fault principle*“) v souladu s tehdejší německou praxí.³⁰ Oproti tomu Vídeňská úmluva pod vlivem anglosaské doktríny neváže náhradu škody na prokázání jejího zavinění; omezujícím prvkem je tak pouze posouzení předvídatelnosti škody a požadavek na její minimalizaci ze strany poškozeného (viz níže).

Z hlediska historického tak můžeme shrnout, že Vídeňská úmluva navázala na předchozí snahy o sjednocování práva mezinárodního obchodu, především pak na úmluvy ULIS a ULFIS. Její autoři se však poučili z nedostatků svých předchůdců a úpravu postavili na kombinaci kontinentální i anglosaské úpravy.³¹ Díky své rozšířenosti je Vídeňská úmluva považována za „nejvýznamnější instrument harmonizace mezinárodního soukromého práva“.³²

²⁷ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Stážení výhrady ČR k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a k Dodatkovému protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží*. Tisková zpráva. [online]. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/stazeni-vyhrady-ceske-republiky-k-umluve-osn-o-smlouvach-o-mezinarodni-koupi-zbozi-a-k-dodatkovemu-protokolu-k-umluve-o-promlčení-pri-mezinarodni-koup--234091/>> [cit. 2018-05-04].

²⁸ Srovnání textu obou článků je k dispozici zde: <<https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/matchup/matchup-u-74.html>>. [cit. 2018-04-01].

²⁹ Komentář UNCITRAL ke článku 70 Návrhu Vídeňské úmluvy z roku 1978 [online]. Dostupný z: <<https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-74.html>> [cit. 2018-04-01].

³⁰ ZELLER, Bruno. *Damages Under the Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009, s. 38.

³¹ ZELLER. op. cit., tamtéž.

³² MAGNUS, Ulrich. *Porušení smlouvy a prostředky právní ochrany, zejména náhrada škody (Srovnání CISG, německého a evropského práva)*. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 47.

2.2. Právo na náhradu škody jako možný následek porušení smlouvy podle Vídeňské úmluvy

Vzhledem k tomu že Vídeňská úmluva obecně vylučuje souběžné uplatnění národní hmotněprávní úpravy,³³ je nutné, aby komplexně upravovala jak otázky vzniku smlouvy a jejího plnění, tak i postup při jejím porušení. Vídeňská úmluva zde rozlišuje mezi porušením smlouvy ze strany prodávajícího a ze strany kupujícího, a v obou případech odlišuje také zvláště intenzivní porušení smlouvy (tzv. porušení podstatná) od nedostatků plnění smluvní strany, které této intenzity nedosahují. Obecně platí, že žádná ze stran nemá právo od smlouvy odstoupit, nedošlo-li k jejímu porušení podstatným způsobem, a taktéž právo poškozeného kupujícího na nahrazení dodaného zboží je omezeno jen na tyto případy.³⁴

Práva dostupná každé ze stran kupní smlouvy v souvislosti s jejím porušením shrnuje následující tabulka:³⁵

Práva poškozeného kupujícího	Práva poškozeného prodávající
<ul style="list-style-type: none">• právo na specifické plnění• právo odstoupit od smlouvy• právo na náhradu škody• právo na úrok• právo odepřít vlastní plnění • právo na opravu zboží• právo na nahrazení dodaného zboží• právo na slevu z kupní ceny	<ul style="list-style-type: none">• právo plnění kupní ceny, popř. jiné specifické plnění• právo odstoupit od smlouvy• právo na náhradu škody• právo na úrok• právo odepřít vlastní plnění

Z přehledu práv je na první pohled patrná jejich početní převaha na straně kupujícího. Nejde však o demonstraci skutečného vychýlení rovnováhy práv ve prospěch kupujících, neboť poslední tři práva uvedená v tabulce na straně kupujícího by na straně prodávajícího postrádala smysl. S výjimkou těch, která lze uplatnit pouze při podstatném porušení smlouvy (viz výše) mají všechna práva poškozené strany vzájemně rovné postavení, žádné z nich tedy nelze označit za

³³ Národní právo přesto bude hrát roli v některých souvisejících otázkách, například hodnocení důkazů při dokazování výše škody (viz níže).

³⁴ Srov. článek 46 odst. 2 a dále články 49 a 64 Vídeňské úmluvy.

³⁵ Srov. kapitulu II oddíl III (*Práva kupujícího při porušení smlouvy prodávajícím*), články 45 až 52, a Kapitulu III oddíl III (*Práva prodávajícího při porušení smlouvy kupujícím*), články 61 až 65, Vídeňské úmluvy.

subsidiární.³⁶ Pokud jde o postavení náhrady škody v rámci množiny dostupných práv, platí, že jde o právo, které může oprávněná strana uplatnit vždy³⁷ a může jej i dle svého uvážení kombinovat s jinými právy.³⁸ Poškozená strana si s ohledem na specifika dané situace může v rámci výše uvedených kompenzačních nástrojů svobodně zvolit.³⁹ Jako korektiv proti volbám zcela nevhodným, které by důsledky škodné události dále prohlubovaly, lze pak vnímat obecný požadavek nepříznivé důsledky škodných událostí odvracet v souladu s tzv. povinností minimalizovat škodu. Vzhledem k tomu, že není předmětem zvoleného tématu rozebírat následky odstoupení od smlouvy, bude se další výklad zaměřovat pouze na porušení prostá a jejich řešení skrze náhradu škody.

2.3. Systematika úpravy náhrady škody ve Vídeňské úmluvě

Vídeňská úmluva se systematicky dělí na čtyři části, dále rozdělené na kapitoly a oddíly. Články 74 až 77 upravující náhradu škody v rámci této systematiky nalezneme v části třetí (*Prodej zboží*), kapitole páté (*Společná ustanovení k povinnostem prodávajícího a kupujícího*) a oddílu druhém (*Náhrada škody*). Tato ustanovení však neobsahují všechna ustanovení relevantní pro posouzení konkrétního nároku na náhradu škody, a je tak zapotřebí brát je spíše jako jeho základní kameny či výchozí body. Přestože tato práce je zaměřena především na rozsah článku 74 Vídeňské úmluvy, v této části bude věnována pozornost jeho bezprostřednímu okolí a vztahům s dalšími částmi Vídeňské úmluvy.

Pro správný výklad jednotlivých ustanovení je v první řadě třeba vnímat články 74 až 77 Vídeňské úmluvy nejen každý samostatně, ale taky ve vzájemných souvislostech. Zde je nutné si především uvědomit, že článek 74 představuje základní pravidlo, které je doplněno následujícími dvěma speciálními ustanoveními,⁴⁰ konkrétně články 75 a 76, které obsahují konkrétní postup výpočtu náhrady škody uplatnitelný v případech, kdy nedojde vůbec k plnění, a poškozená strana proto od kupní smlouvy odstoupí.⁴¹ Z pohledu poškozené strany jde o volitelné alternativy, nikoliv

³⁶ FOUNTOULAKIS, Christiana. *Remedies for breach of contract under the United Nations Convention on the International Sale of Goods*. ERA Forum 2011. [online]. Dostupné z: https://www.unifr.ch/ius/assets/files/chaieres/CH_Fountoulakis/files/Remedies.pdf. [cit. 2018-04-01].

³⁷ MAGNUS. op. cit., s. 49.

³⁸ Srov. články 45 odst. 2 a 61 odst. 2 Vídeňské úmluvy.

³⁹ Srov. článek 45 odst. 1 a článek 61 odst. 1 Vídeňské úmluvy – oba tyto články dávají poškozené straně možnost požadovat náhradu škody a uplatňovat další práva dle ustanovení článků 46 až 52 resp. 62 až 65 Vídeňské úmluvy.

⁴⁰ TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. s. 326.

⁴¹ HONNOLD, John. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*, 3. vydání, Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 446. Dále srov. SCHWENZER, I., op. cit., s. 1002.

o mandatorní postup vylučující aplikaci článku 74.⁴² Nicméně i v případech, kdy se poškozená strana rozhodne pro postup dle článku 75 (resp. 76), je možné, aby se uplatnil také článek 74. Roli bude hrát například v situaci, kdy v souvislosti s porušením smlouvy a odstoupením od ní došlo také ke ztrátám ve formě ušlého zisku, jehož náhradu lze žádat právě v souladu s obecným ustanovením článku 74.⁴³ Ze zásady se však neuplatní požadavek předvídatelnosti podle druhé věty článku 74, protože výše ztráty vypočtená v souladu s článkem 75 (resp. 76) je automaticky považována za předvídatelnou.⁴⁴ Vedle článku 74 obsahuje obecně uplatnitelnou úpravu v oblasti náhrady škody také článek 77, který bez ohledu na použitou metodu výpočtu podmiňuje rozsah nároku poškozené strany splněním její povinnosti minimalizace škody.

Shrneme-li výše uvedené, při výkladu je třeba brát ohled na to, zda uplatňujeme pouze základní ustanovení o náhradě škody a jejích limitech podle obecných článků 74 a 77, nebo zda na danou situaci dopadá také speciální úprava výpočtu náhrady škody dle speciálních ustanovení článků 75 a 76. Předmětem podrobnějšího rozboru v rámci této práce bude pouze postup výpočtu dle základního ustanovení článku 74 Vídeňské úmluvy.

2.4. Vztahy s jinými ustanoveními v rámci Vídeňské úmluvy

V první řadě je třeba rozlišit úpravu vzniku práva na náhradu škody od úpravy rozsahu nahrazované škody. Článek 74 Vídeňské úmluvy se zabývá rozsahem nahrazované škody, ale samotné právo na její náhradu dovozujeme z předchozích ustanovení, konkrétně článku 45 odst. 1 písm. b) (za stranu kupujícího) a článku 61 odst. 1 písm. b) (za stranu prodávajícího).

Došlo-li již ke vzniku práva na náhradu škody, je třeba v dalším kroku obecně zvážit, jaký režim se uplatní pro určování jejího rozsahu, neboť tato úprava je dispozitivní, a strany se tak v souladu s článkem 6 mohou shodnout na postupu odchylovícím se od obecného režimu článku 74.⁴⁵ V takovém případě se pak platnost sjednaných omezení či rozšíření posuzuje dle aplikovatelného národního práva (více ke vztahu Vídeňské úmluvy a národního práva níže). Zde je třeba mít na paměti, že z hlediska národního práva mohou být některé modifikace náhrady škody

⁴² GOTANDA, John, *Calculation of Damages under CISG Articles 75 and 76*. Stanovisko Poradního výboru č. 8. přijaté dne 15. listopadu 2011 na 12. schůzi Poradního výboru Vídeňské úmluvy. [online]. Dostupné z: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op8.html>> [cit. 2018-06-15].

⁴³ HONNOLD. 1999. op. cit. s. 466.

⁴⁴ HUBER, Peter. MULLIS, Afastair. *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*. 1. vydání. Sellier: European Law Publishing, 2007.s. 238.

⁴⁵ Sjednaný odchylný režim může spočívat například v omezení rozsahu nahrazované škody nebo v dohodě o paušální náhradě. Srov. GABRIEL, Henry D. *Liquidated Damages, Specific Performance Clauses, Limitations on Remedies, and Attorney Fees*, In: FLECHTNER, Harry. BRAND, Roland. WALTER, Mark ed., *Drafting Contracts Under the CISG*, Oxford University Press, 2007. s. 540 – 541.

neplatné, zejména z důvodu rozporu s ochranou veřejného pořádku.⁴⁶ Příkladem může být např. sjednání konkrétní částky coby náhrady škody ve zjevně nepoměrné výši k možné hodnotě ze smlouvy vyplývajícího plnění.⁴⁷ Odborná literatura rozlišuje několik typických cest, které smluvní strany volí, přejí-li si otázku náhrady škody upravit odlišně od režimu Vídeňské úmluvy, přičemž pro účely této práce jsou zásadní ujednání upravující limity náhrady škody nad rámec obecných omezení daných samotnou Vídeňskou úmluvou.⁴⁸ Specifické limity pro nárok na náhradu škody najdeme také v článcích 4 a 5, které jsou nicméně blíže rozebrány níže v textu.

Postoupíme-li o krok dále a budeme-li předpokládat, že strany nijak nemodifikovaly úpravu Vídeňské úmluvy a došlo ke vzniku nároku na náhradu škody, je nutné vzít v úvahu ustanovení, která dále specifikují následné povinnosti stran či omezují jejich nárok. Přestože komentářová literatura ustanovení související s článkem 74 nijak dále nekategorizuje, je v zájmu větší přehlednosti výkladu na místě jejich rozdělení, a to podle toho, zda jsou daná pravidla po vzniku škody uplatňována v rámci postupu poškozené strany (viz kapitola 2.4.1) nebo škůdce (viz kapitola 2.4.2).

2.4.1. Úprava následného postupu poškozené strany

Poškozený je v první řadě povinen oznámit vadné plnění druhé straně,⁴⁹ pokud tak neučiní, přichází dle článku 44 Vídeňské úmluvy o možnost požadovat v rámci náhrady škody také náhradu ušlého zisku. Tomuto nechtěnému omezení se pak může poškozený vyhnout, prokáže-li, že svou oznamovací povinnost nesplnil z důvodů, které lze uznat za omluvitelné z pohledu průměrného obchodníka jednajícího v dobré víře.⁵⁰ V soudní praxi bylo jako omluvitelné přijato například oznámení podané až tři měsíce po vadné dodávce, neboť poškozená strana neměla vzhledem ke svým velmi omezeným výrobním kapacitám dostatek zaměstnanců, kteří by dodané zboží obratem kontrolovali.⁵¹ Pro úspěch při domáhání se náhrady škody je pak dále nutné, aby poškozená strana vlastním jednáním zamezovala jejímu dalšímu prohlubování v souladu s povinností minimalizace škody dle článku 77 (blíže k této povinnosti viz kapitola 3.5.2 níže).

⁴⁶ GOTANDA. 2011. op. cit.

⁴⁷ HONNOLD. 1999. op. cit., str. 446.

⁴⁸ Jde především o požadavek předvídatelnosti škody a povinnost poškozeného minimalizovat škodu.

⁴⁹ Notifikační povinnost prodávajícího je uvedena v článku 39 a kupujícího pak v článku 43 Vídeňské úmluvy.

⁵⁰ Srov. rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 7 Ob 54/02w ze dne 17. dubna 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020417a3.html>> [cit. 2018-06-15].

⁵¹ Srov. rozhodnutí švýcarského soudu [Obergericht des Kantons Luzern] č. 11 95 123/357 ze dne 8. ledna 1997. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970108s1.html>> [cit. 2018-06-15].

Výše uvedená ustanovení je třeba brát do úvahy u každé škodné události, lze však najít i úpravu, jejíž uplatnění je závislé na zvoleném postupu poškozené strany. Jde například o právo poškozeného⁵² na snížení kupní ceny v souladu s článkem 50, což nicméně vylučuje další požadavky na náhradu škody. Společně s nárokem na náhradu škody pak může poškozený odstoupit od smlouvy dle článku 49, resp. 64. V takovém případě se pak uplatní články 81 až 84, pokud jde o účinky samotného postoupení, a dále články 85 až 88 ohledně nakládání se zbožím, které má dotčená poškozená strana u sebe.

2.4.2. Úprava následného postupu škůdce

Společně s povinností nahradit škodu vyčíslenou poškozenou stranou vzniká straně, která svým porušením smlouvy způsobila škodu, také možnost se této povinnosti na základě článku 79 Vídeňské úmluvy⁵³ zprostit. Tato možnost je omezena na výjimečné situace, ve kterých je škůdce schopen dokázat, že porušení bylo způsobeno překážkou nezávislou na jeho vůli, kterou však zároveň nemohl rozumně očekávat v době uzavření smlouvy a ani nešlo o překážku, u které mohl poškozený rozumně očekávat, že ji škůdce odvrátí nebo překoná. Kromě nutnosti unést důkazní břemeno ohledně takovéto „rozumně nepřekonatelné a nepředvídatelné“ překážky musí škůdce také prokázat, že o problému včas informoval druhou smluvní stranu; v opačném případě musí nahradit škodu tímto prodlením způsobenou.⁵⁴ V souladu s článkem 79 odst. 3 je exempce z povinnosti hradit náhradu škody omezená také z časového hlediska pouze na dobu trvání překážky.⁵⁵

Argumentace na základě článku 79 není v praxi výjimečná, nicméně vzhledem k přísným požadavkům nebývá úspěšná. Dle výběru soudních rozhodnutí sestavovaného UNCITRAL byl v roce 2012 prodávající úspěšný jen v pěti případech z třiceti dvou zaznamenaných, kupující pak ve čtyřech z osmnácti.⁵⁶ Dostupná judikatura vykládá podmínky článku 79 relativně přísně, a to především na základě posuzování požadavku předvídatelnosti. Neúspěšná je tak například

⁵² Vzhledem k povaze věci může této možnosti využít pouze poškozený kupující.

⁵³ V oficiálním českém překladu článek 79 odst. 1 Vídeňské úmluvy zní: „Strana není odpovědná za nesplnění jakékoli povinnosti, jestliže prokáže, že toto nesplnění bylo způsobeno překážkou, která nezávisela na její vůli, a ohledně které nebylo možno rozumně očekávat, že by s ní strana počítala v době uzavření smlouvy, nebo že by tuto překážku nebo její důsledky odvrátila nebo překonala.“

⁵⁴ Srov. článek 79 odst. 4 Vídeňské úmluvy.

⁵⁵ V praxi na základě tohoto principu tak například nebyla výjimka přiznána prodávajícímu uhlí dovolávajícímu se stávky horníků, neboť k porušení smlouvy došlo dříve, než stávka začala. Srov. rozhodnutí rozhodčího tribunálu při Bulharské obchodní a průmyslové komoře č. 56/1995 ze dne 24. dubna 1996. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960424bu.html>> [cit. 2018-06-15].

⁵⁶ Srov. UNCITRAL, *Výběr z rozhodovací praxe k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. [online]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf>.

argumentace kupujících v případě razantního poklesu cen za konečný produkt, neboť soudy považují fluktuaci cen za rozumně předvídatelnou okolnost.⁵⁷ Výjimka však byla příznána například v případě zpožděného dodání zboží vlivem pochybení dopravní společnosti, nad kterou prodávající neměl po včasné předání zboží k přepravě žádnou kontrolu.⁵⁸

Mimo výše uvedené může škůdce vždy argumentovat také tím, že poškozený nedodržel svou povinnost minimalizovat škodu v souladu s článkem 77 (viz kapitola 3.5.2 níže).

2.5. Vztah článku 74 Vídeňské úmluvy a národního práva

Přestože Vídeňská úmluva má sloužit jako univerzální hmotné právo mezinárodního obchodu, má tedy ambici v mezích své působnosti zcela nahradit aplikaci národního práva, v některých otázkách je přesto nutné vzít národní právo do úvahy. V kontextu náhrady škody jde pak především následující otázky a situace:

- posouzení platnosti smluvních ujednání o modifikaci obecné úpravy náhrady škody dle Vídeňské úmluvy;
- procesní otázky dokazování, především pak váha jednotlivých důkazů a proces jejich posuzování;⁵⁹
- započtení oproti nároku na náhradu škody; a
- možnost požadovat smluvní pokutu.

Zdaleka nejvýznamnější je zde posouzení platnosti smluvní modifikace dle článku 6 Vídeňské úmluvy, pokud by totiž strany zvolily úpravu vyloučenou příslušným národním právem, na situaci by se vztáhla pouze obecná úprava Vídeňské úmluvy. Na otázku: „Podle kterého práva se posoudí platnost smluvních odchylek?“ podává odpověď článek 4 písm. a) Vídeňské úmluvy, který upravuje okruh jejího uplatnění.⁶⁰ Z tohoto rozsahu je pak tímto ustanovením přímo vyloučena otázka „*platnosti smlouvy nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jakékoli zvyklosti*“.

⁵⁷ Srov. například rozhodnutí francouzského odvolacího soudu [Cour d'appel de Colmar] ze dne 12. června 2001. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 480 z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/010612f1.html>> [cit. 2018-05-17].

⁵⁸ Srov. rozhodnutí obchodního soudu ve Švýcarsku č. HG 970238.1 ze dne 10. února 1999. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990210s1.html>> [cit. 2018-05-17].

⁵⁹ Srov. rozhodnutí finského soudu [Helsingin Hovioikeus] ze dne 26. října 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001026f5.html>> [cit. 2018-05-17]. V tomto rozhodnutí soud nejdříve dle Vídeňské úmluvy posoudil vznik nároku na náhradu škody a jeho základ, v otázkách dokázání konkrétní výše ale postupoval podle národního procesního předpisu.

⁶⁰ SCHNEIDER, Eric. *Measuring Damages Under the CISG – Article 74 of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Pace International Law Review, svazek 9, č. 1, 1997, s. 224.

2.6. Obecné poznámky k výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy a jeho východiskům

Při interpretaci Vídeňské úmluvy je vždy nutné vnímat dvě základní výkladová specifika plynoucí z její obecné povahy coby přímé normy mezinárodního práva soukromého. Tím prvním je uplatnění výkladových pravidel Vídeňské úmluvy o smluvním právu.⁶¹ Druhým specifikem je pak obecný požadavek na jednotnost výkladu napříč jurisdikcemi států, které k Vídeňské úmluvě přistoupily.⁶² Opačný přístup by popřel unifikační funkci Vídeňské úmluvy.⁶³ Kdykoli je tak národním soudem či rozhodčím tribunálem poskytován autoritativní výklad Vídeňské úmluvy, musí příslušná autorita brát do úvahy nejenom fakta daného případu, ale také již zaběhlou mezinárodní praxi.

Nyní lze přikročit k interpretaci článku 74 Vídeňské úmluvy. V první řadě budou zmíněny výkladové zdroje, druhá část této podkapitoly se zaměří na závěry, které z nich lze vyvodit. Cílem je přitom pouze poskytnout základ pro výklad problematiky náhrady škody, neboť všechny zmíněné instituty budou podrobněji rozebírány v následující kapitole.

⁶¹ Srov. především článek 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

⁶² Srov. článek 7 odst. 1 Vídeňské úmluvy, který v oficiálním českém překladu zní takto: „Při výkladu [Víteňské úmluvy] se přihlédne k její mezinárodní povaze a k potřebě podporovat jednotnost při jejím použití a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu.”

⁶³ PAUKNEROVÁ. 2015. op. cit., s. 204.

2.6.1. Východiska při výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy

Článek 74 Vídeňské úmluvy je „*stručné, ale mocné*“ ustanovení,⁶⁴ které je jádrem jejího nápravného mechanismu, neboť funguje jak samostatně, tak v kombinaci s ostatními právy poškozeného. V oficiálním českém překladu zní toto ustanovení následovně:

„Náhrada škody při porušení smlouvy jednou stranou zahrnuje částku odpovídající ztrátě, včetně ušlého zisku, kterou utrpěla druhá strana v důsledku porušení smlouvy.

Náhrada škody nesmí přesáhnout ztrátu a ušlý zisk, kterou strana porušující smlouvu předvíдалa nebo měla předvídat v době uzavření smlouvy s přihlédnutím ke skutečnostem, o nichž věděla nebo měla vědět, jako možný důsledek porušení smlouvy.“⁶⁵

Z první věty uvedeného ustanovení lze dovodit dva základní parametry náhrady škody: za prvé tato náhrada je přiznávána pouze ve formě peněžní částky, a nikoliv ve formě naturální restituace nebo osvobozením poškozeného od smluvní povinnosti;⁶⁶ za druhé je to pak širě přiznávané náhrady, která je vyjádřena za pomoci tzv. principu úplné náhrady škody.⁶⁷ Právě s odkazem na tento princip přistupuje praxe i akademická debata k článku 74 Vídeňské úmluvy k otázce jaké skutkové okolnosti vedoucí k ekonomickým ztrátám lze považovat za škodu ve smyslu článku 74 poměrně liberálně.⁶⁸ Díky tomuto rozšiřujícímu výkladu je tak vedle samotné skutečné škody a ušlého zisku odškodňována např. také ztráta objemu prodeje, ztráta příležitosti nebo náklady rozumně vynaložené poškozeným v rámci plnění povinnosti minimalizovat škodu dle článku 77 Vídeňské úmluvy.⁶⁹ Všechny tyto aspekty budou blíže rozebrány v následující kapitole.

⁶⁴ HONNOLD. 1999. op. cit., s. 403.

⁶⁵ Originální anglické znění článku 74 Vídeňské úmluvy zní takto: „*Damages for breach of contract by one party consist of a sum equal to the loss, including loss of profit, suffered by the other party as a consequence of the breach. Such damages may not exceed the loss which the party in breach foresaw or ought to have foreseen at the time of the conclusion of the contract, in the light of the facts and matters of which he then knew or ought to have known, as a possible consequence of the breach of contract.*”

⁶⁶ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1005.

⁶⁷ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1000. Srov. GOTANDA, John. *Calculation of Damages under CISG Article 74*. Stanovisko Poradního výboru č. 8. 2006. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op6.html>> [cit. 2018-03-01].

⁶⁸ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1000.

⁶⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1000 - 1001.

2.6.2. Zdroje použitelné při výkladu článku 74 Vídeňské úmluvy

V zájmu správné interpretace a související aplikace Vídeňské úmluvy je potřeba využívat i zdroje mimo její vlastní, leč poměrně obecný, text. První přirozený výkladový zdroj se přesto nenachází od samotné Vídeňské úmluvy příliš daleko, ale obrací se k její historii, jak byla podrobně popsána výše. V případě článku 74 Vídeňské úmluvy jde o v podstatě totožný článek 82 ULIS, díky kterému se rámec potenciálně použitelných interpretačních vodítek v podobě soudní praxe a doktríny rozšiřuje také o starší rozhodnutí a texty vztahující se k ULIS. Zásadním výkladovým zdrojem je také výše zmíněný Komentář UNCITRAL, který osvětluje přímo záměry autorů jejího textu předlohy k Vídeňské úmluvě.

Odhlédneme-li od samotného textu Vídeňské úmluvy, je při interpretaci třeba čerpat z její aplikace v praxi. Teprve v praxi, prostřednictvím jednotlivých rozhodnutí arbitrážních tribunálů a národních soudů aplikující příslušná pravidla na konkrétní situace, jsou obecně vyjádřená pravidla dále rozvíjena a doplňována.⁷⁰ Posledním logickým zdrojem je pak výklad poskytovaný doktrínou. V rámci této oblasti si zvláštní pozornost zaslouží soukromá iniciativa předních akademiků zabývajících se výkladem Vídeňské úmluvy, kteří tvoří tzv. poradní výbor Vídeňské úmluvy (dále jen „**Poradní výbor**“).⁷¹ Přestože Vídeňská úmluva Poradní výbor neustavila ani jej nezmiňuje a jeho stanoviska nejsou žádným způsobem závazná, díky své odborné kvalitě jsou považována za přesvědčivý zdroj výkladu Vídeňské smlouvy.⁷²

Mimo akademických zdrojů a rozhodovací praxe postavené přímo na Vídeňské úmluvě či ULIS zařazují někteří autoři k možným interpretačním zdrojům také komentářovou literaturu a judikaturu založenou na právu některých smluvních států Vídeňské úmluvy.⁷³ Důvod tkví v principiálním zakotvení článku 74 Vídeňské úmluvy, které bylo převzato z anglo-amerického právního prostoru.⁷⁴ Nejde však o rozšířenou praxi a v některých případech je obdobný postup přímo odmítán,⁷⁵ proto ani tato práce nebude brát národní právo a na něm postavená soudní rozhodnutí při další práci s textem Vídeňské úmluvy v úvahu.

⁷⁰ TICHÝ. op. cit., s. 326.

⁷¹ Toto uskupení je známé především pod svým anglickým názvem „*CISG Advisory Council*“. Další informace o činnosti Poradního výboru jsou dostupné zde: <<https://www.cisgac.com/>>.

⁷² KARTON, Joshua. *Has the CISG Advisory Council Come of Age*. Berkeley Journal of International Law. svazek 27, č. 2, 2009. s. 473.

⁷³ SCHNEIDER. op. cit., s. 224.

⁷⁴ HERRE, J., *Damages and other types of Compensation in sale of goods law - with Specific Emphasis on the Calculation of Damages*. Stockholm: Stockholm School of Economics, Faculty of Law, 1996. s. 422.

⁷⁵ Příkladem může být požadavek předvídatelnosti škod, který sice byl do Vídeňské úmluvy přijat na základě inspirace mimo jiné i anglosaskou judikaturou, nicméně používá jiný standard jistoty na straně škůdce (viz. níže).

3. PŘEDPOKLADY VZNIKU, ROZSAH A LIMITY PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY PODLE ČLÁNKU 74 VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY

Poté, co byl blíže rozebrán historický kontext Vídeňské úmluvy, systematika dotčených ustanovení a základní východiska pro jejich interpretaci, je nutné se blíže zaměřit na konkrétní instituty nutné pro správné určení rozsahu náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy. V této kapitole bude proto podán výklad k předpokladům vzniku práva na náhradu škody (tj. k porušení smluvní povinnosti a příčinné souvislosti), interpretaci samotného pojmu „škoda“ a jeho vnitřní kategorizaci i omezením.

3.1. Porušení povinnosti smluvní strany

Pro vznik práva na náhradu škody dle Vídeňské úmluvy je nutné, aby došlo k porušení kupní smlouvy, jehož důsledkem je rozumně předvídatelná škoda. Porušení smlouvy je vnímáno široce a není tak činěn žádný rozdíl mezi porušením hlavních a vedlejších smluvních povinností.⁷⁶ Vídeňská úmluva sankcionuje jakékoli porušení povinnosti sjednané mezi stranami možností poškozeného zvolit si vhodné nápravné opatření dle článku 45, resp. 61 (viz výše). Pro uplatnění nároku na náhradu škody přitom nemusí jít o podstatné porušení smlouvy ve smyslu článku 25.⁷⁷

Mimo porušení již splatné smluvní povinnosti tak může jít také o situace tzv. předpokládaného porušení smlouvy (anglicky „*anticipatory breach*“), kdy je ještě před splatností určitého plnění zjevné, že jej povinná strana neposkytne.⁷⁸ Těmito případy se zabývají zejména články 71 a 72 Vídeňské úmluvy. Právo na náhradu škody v takových případech vzniká straně, která má být v budoucnosti dotčena podstatným porušením povinností, od dané smlouvy již předem odstoupit postupem dle článku 72 odst. 1.⁷⁹

Je-li v dané situaci chování některé ze stran možné kvalifikovat jako porušení smlouvy, Vídeňská úmluva zakotvuje objektivní odpovědnost daného škůdce za negativní důsledky pro poškozenou stranu. Jinými slovy, dle Vídeňské úmluvy je bezpředmětné, zda škůdce dané porušení smlouvy zavinil, či nikoliv.⁸⁰ Výjimkou z principu objektivní odpovědnosti škůdce jsou pouze porušení způsobená nepředvídatelnými zásahy zvenčí, která spadají pod článek 80. Jistý

⁷⁶ MAGNUS. op. cit. s. 47.

⁷⁷ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1003. Kvalifikace porušení smlouvy jako „podstatného“ má přesto zásadní význam, neboť rozšiřuje práva poškozeného o možnost odstoupení od smlouvy.

⁷⁸ SAIDOV, Djakhongir. *The Law of Damages in International Sales: The CISG and other International Instruments*. Bloomsbury Publishing: 2008. s. 23.

⁷⁹ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 24.

⁸⁰ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1003.

automatizmus vzniku práva na náhradu škody je podpořen také absencí požadavku notifikace nebo jiného jednání ze strany poškozeného, které by uplatnění jeho práv podmiňovalo.⁸¹ Výše zmíněná notifikační povinnost dle článku 44 totiž nepodmiňuje samotný vznik práva na náhradu škody, ale může vést pouze k omezení náhrady. Lze si nicméně představit, že by si obchodní partneři takovou podmínku mezi sebou mohli sjednat přímo v příslušné kupní smlouvě.

3.2. Příčinná souvislost porušení smlouvy a vzniklé škody

Bez ohledu na to, zda daná úprava používá koncept zavinění či objektivní odpovědnosti, okruh nahrazovaných škod je obecně limitován pouze na škody, které vznikly v příčinné souvislosti s porušením smlouvy jednou ze stran.⁸² Článek 74 v souladu s touto zákonitostí zavazuje škůdce k náhradě částky odpovídající ztrátě, „*kteřou utrpěla druhá strana v důsledku porušení smlouvy*“. Důkazní břemeno ohledně příčinné souvislosti je na straně poškozené strany domáhající se náhrady škody.⁸³

Požadavek příčinné souvislosti bývá vnímán jako přirozené omezení okruhu nahrazovaných škod, nicméně je takový limit vůbec potřeba, když nezapříčiněné škody nikdy nemohou být pro škůdce zároveň ani předvídatelné? Tato otázka míří na vztah mezi oběma koncepty. Obecně lze říci, že jde o dva rozdílné,⁸⁴ nicméně velmi blízké fenomény, mezi nimiž nelze načrtnout jasnou hranici, ani je vnímat jako dva vzájemně se vylučující instituty.⁸⁵ Někteří autoři přesto vnímají předvídatelnost jako převažující koncept, který otázku příčinné souvislosti redukuje pouze na nutné konstatování příčinnosti a znemožňuje její další rozvoj coby teoretické konstrukce.⁸⁶ Převahu požadavku předvídatelnosti nad příčinnou souvislostí lze ilustrovat, mimo jiné, právem poškozeného na náhradou škody, která s porušením smlouvy souvisí nepřímou, za předpokladu, že stále jde o škodu pro škůdce předvídatelnou.⁸⁷

⁸¹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1003.

⁸² SAIDOV, Djakhognir. *Methods of Limiting Damages under the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2001. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/saidov.html>> [cit. 2018-03-01].

⁸³ ENDERLEIN, Fritz. MASKOW, Dietrich. *International Sales Law*, Oceana Publications, 1992, s. 299.

⁸⁴ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 82.

⁸⁵ SAIDOV. 2001. op. cit.

⁸⁶ STOLL, Hans. In: SCHLECHTRIEM, Peter (ed.). *English Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2. vydání, Oxford, 1998. s. 568.

⁸⁷ KNAPP, Victor. In: BIANCA, Cesare Massimo, BONELL, Michael Joachim. *Commentary on the International Sales Law*, Giuffrè: Milan, 1987, s. 540.

3.3. Rozsah pojmu „škoda“ podle článku 74 Vídeňské úmluvy

Článek 74 Vídeňské úmluvy je postaven na základním předpokladu, že plnohodnotná náhrada škody by měla poškozenému umožnit „vytěžit“ porušený smluvní vztah, tedy získat benefity z něj vyplývající.⁸⁸ Jinými slovy, poškozený má být díky náhradě škody postaven do pozice, ve které by se nacházel nebýt porušení smlouvy.⁸⁹ Jde o tzv. princip úplné náhrady škody (anglicky „*principle of full compensation*“),⁹⁰ který sice není v úmluvě takto doslova vyjádřen, ale dovozuje se z návěti prvního odstavce článku 74 y odkazujícího obecně k částce „*odpovídající ztrátě*“ utrpěné poškozenou stranou v důsledku porušení smlouvy.

Princip úplné náhrady škody zpravidla chrání tzv. očekávané zájmy (anglicky „*expectation interest*“) poškozené strany, tedy její zájem na obdržení benefitů plynoucích z (porušené) smlouvy, které poškozená strana očekávala při jejím uzavření.⁹¹ Alternativou k očekávanému zájmu je pak tzv. zájem spoléhajícího se (anglicky „*reliance interest*“), který výši náhrady škody neodvozuje od momentu uzavření smlouvy, ale zabývá se spíše na výsledek jejího plnění. Cílem náhrady škody je pak postavení smluvní strany do pozice, ve které by byla, kdyby spoléhala na řádné plnění smlouvy.⁹² Vzhledem k tomu, že při uzavření smlouvy strany očekávají mimo jiné i její řádné plnění, je jakékoli odškodnění sledující zájem spoléhajícího se zpravidla zahrnuto do množiny zájmu očekávaného.⁹³ Pokud jde o vztah očekávaného zájmu a principu úplné náhrady škody, oba koncepty jsou na první pohled obdobné. Naplnění očekávaného zájmu je v odborné literatuře nicméně viděno jako účel náhrady škody, zatímco princip úplné náhrady škody představuje spíše mechanismus, podle kterého je tento účel naplňován.⁹⁴

Na základě principu úplné náhrady škody však není pouze dosahován konečný cíl odškodňovacího procesu, ale stanoví se také základní omezení rozsahu přiznané náhrady škody. Ona částka odpovídající ztrátě totiž nikdy nemůže poškozené straně umožnit, aby na porušení

⁸⁸ V anglické terminologii se v tomto kontextu doslova uvádí: „*benefit of the bargain*“. Srov. GOTANDA. 2006. op. cit.

⁸⁹ HONNOLD. op. cit., s. 445.

⁹⁰ DOBIÁŠ, Petr. *Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží v recentní judikatuře německých soudů*. Obchodněprávní revue č. 6, 2015. s. 171. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1000.

⁹¹ KORPELA, R., *Article 74 of the United States Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. In: *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Sellier. European Law Publishers. 2004 – 2005. s. 96.

⁹² KORPELA. op. cit., s. 97.

⁹³ Přesto však nelze říci, že by se oba tyto koncepty zcela kryly, protože v praxi se mohou vyskytnout i situace, kdy se národní soud či rozhodčí tribunál přikloní právě k naplňování druhého jmenovaného principu. Jde například o porušení smlouvy v důsledku nedodání již zaplaceného zboží, jehož tržní cena následně klesne. Srov. KORPELA. op. cit., s. 98. Srov. dále SAIDOV. 2001. op. cit., s. 82.

⁹⁴ SAIDOV. 2001. op. cit.

původní smlouvy vydělala.⁹⁵ Vídeňská úmluva zároveň neumožňuje ani použití náhrady škody jako sankčního nástroje umělým navýšením tvrzené škody nad rámec částky odpovídající skutečným ztrátám poškozeného.⁹⁶ Výjimku z tohoto pravidla si mohou strany dobrovolně sjednat, a v takovém případě se pak výše takovéto sankce určí dle pravidel národního práva.⁹⁷ Takovouto dohodu však nelze platně sjednat, bude-li to národní právní řád zcela vylučovat např. na základě výhrady veřejného pořádku.⁹⁸ Na závěr se sluší poznamenat, že princip úplné náhrady škody není novou myšlenkou, ale je naopak inkorporován v rámci mnohých právních řádů⁹⁹ a do Vídeňské úmluvy byl přijat coby společné jádro národních úprav.¹⁰⁰

3.4. Druhy nahrazovaných škod

Samotný text článku 74 Vídeňské úmluvy je úmyslně obecný, a nenabízí tedy žádný výčet jednotlivých složek poskytované náhrady, ani nedává příklady škod,¹⁰¹ které by měly být kompenzovány. Výjimkou z této obecnosti je výslovný odkaz na náhradu ušlého zisku (anglicky „*loss of profit*“), který byl použit, aby nedocházelo k nežádoucím interpretačním odchylkám v zemích, jejichž právní řády nepodřazují ušlý zisk pod pojem škody.¹⁰² Obava z příliš restriktivního výkladu článku 74 je oprávněná, neboť některá rozhodnutí odkazují na kategorizaci škod podle národního práva.¹⁰³ Přes popsanou absenci rozdělení typů nahrazované škody přímo ve Vídeňské úmluvě je následující kapitola rozdělena dvě základní kategorie skutečné škody

⁹⁵ GOTANDA, John. In KRÖLL, Stefan. MISTELIS, Lukas. VISCASILLAS, Pilar Perales. *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Munich: C. H. Beck, 2011, s. 32.

⁹⁶ GOTANDA. 2006. op. cit.

⁹⁷ GOTANDA, John. *Awarding Punitive Damages in International Commercial Arbitration in the Wake of Mastrobuono v. Shearson Lehman Hutton*, Harvard International Law Journal. č. 38, 1997, s. 59.

⁹⁸ ENDERLEIN. MASKOW. op. cit., s. 544.

⁹⁹ Jako příklad lze zmínit např. úpravu ustanovení § 1-106 U.C.C., tedy obecného obchodního zákoníku Spojených států Amerických.

¹⁰⁰ SAIDOV, Djakhognir. *Methods of Limiting Damages under the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Pace International Law Review č. 14, 2002, s. 310.

¹⁰¹ Článek 74 Vídeňské úmluvy pracuje s pojmem „*loss*“, který může být do češtiny přeložen jako ztráta, škoda nebo újma (srov. CHROMÁ, Marta. *Anglicko-český právní slovník*, 2. vydání. LEDA, 2004. s. 189). Přestože oficiální překlad článku 74 Vídeňské úmluvy používám pojem „*ztráta*“, a to především s ohledem na českou terminologii, používám výraz „*škoda*“ (srov. ustanovení § 2913 občanského zákoníku). Nicméně, oba výrazy nejspíše lze v tomto kontextu považovat za synonyma.

¹⁰² HONNOLD, John. *Documentary History of the Uniform Law of International Sales*. Kluwer Law and Taxation Publisher, Deventer, 1989. s. 448.

¹⁰³ Viz např. rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 1 Ob 292/99v ze dne 28. dubna 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 427 z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000428a3.html>> [cit. 2018-03-01].

(*damnum emergens*) a ušlého zisku (*lucrum cesans*). Tyto kategorie jsou si přitom z pohledu povinnosti škůdce k jejich úhradě rovny.¹⁰⁴

Na závěr je třeba poznamenat, že níže uvedená kategorizace není zcela vyčerpávající a teorie pojmenovává a rozlišuje také některé další typy škod, které nebývají tak obvyklé jako široké kategorie skutečné škody a ušlého zisku.¹⁰⁵ Jde například o ztráty způsobené změnami měnových kurzů nebo ztrátu šance.¹⁰⁶

3.4.1. Skutečná škoda

Jako skutečná škoda se označuje újma na již existujícím jmění poškozené strany, tedy částka, o kterou se jeho hodnota snížila.¹⁰⁷ Je přitom nerozhodné, zda se majtková ztráta týká přímo zakoupeného zboží nebo jakéhokoliv jiného majetku smluvní strany a typickým příkladem skutečné škody tak může být poškození nemovitosti, kde je zboží v souladu s jeho obvyklým užitím umístěno.¹⁰⁸ Ve Vídeňské úmluvě není rozlišováno ani mezi materiální a nemateriální škodou, ani náhradu nemateriální škody tedy výslovně nevylučuje.¹⁰⁹ Zahnutí nemateriální škody pod článek 74 lze dovodit především s ohledem na princip úplné náhrady škody.¹¹⁰ Pro jejich dovození se používá také mechanismus „vyplňování mezer“ Vídeňské úmluvy dle jejího článku 7 odst. 2.¹¹¹ Rozdělení má praktický význam při vyčíslování rozsahu škody, protože každá z těchto kategorií si vyžaduje odlišný přístup.¹¹² Nemateriální škoda je obecně charakterizována jako porušení nějakého osobního práva¹¹³ a uplatní se zde stejné podmínky jako u škody materiální, tedy především příčinná souvislost, předvídatelnost ze strany škůdce a také vyčíslitelnost

¹⁰⁴ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1014. Vídeňská úmluva nicméně omezuje právo poškozeného domáhat se ušlého zisku v případech, kdy protistranu včas neupozorní na porušení smlouvy. Srov. článek 44 Vídeňské úmluvy.

¹⁰⁵ Někteří autoři v této souvislosti vyslovují názor, že všechny další kategorie škod mimo skutečnou škodu a ušlý zisk jsou ve své podstatě pouze speciálními variantami těchto konceptů. Srov. SAIDOV. 2008. op. cit., s. 39 - 40.

¹⁰⁶ ZELLER. op. cit., s. 125. Srov. také TICHÝ. op. cit., s. 329 - 330.

¹⁰⁷ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 40.

¹⁰⁸ Viz např. rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Zürich] č. HG 920670 ze dne 26. dubna 1995. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 196 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/506/26/PDF/V9850626.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-03-04]. Předmětem tohoto rozhodnutí bylo poškození nemovitosti v důsledku vadné solné lázně, nicméně poškozený kupující nakonec nebyl úspěšný, protože náhradu škody nevymáhal dostatečně včas, a navíc neunesl ani své důkazní břemeno.

¹⁰⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1015.

¹¹⁰ TICHÝ. op. cit., s. 326.

¹¹¹ TEPEŠ, Nina. *Non-material damages arising out of the breach of contract and interpretation of art 74 CISG*, In: GAŠO, Knežević. VARADY, Tibor. a kol. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, 2016. s. 687.

¹¹² TEPEŠ. op. cit., tamtéž.

¹¹³ TEPEŠ. op. cit., s. 672.

v penězích.¹¹⁴ V kontextu mezinárodní kupní smlouvy pak může jít např. o poškození dobrého jména, vztahů s koncovými zákazníky nebo tržní pozice.¹¹⁵ Znovu je však třeba připomenout vyloučení náhrady způsobené bolesti, psychických útrap nebo obdobných nemateriálních škod vlastních člověku.¹¹⁶

Přestože Vídeňská úmluva nemateriální škodu nijak nevylučuje a v literatuře je do rozsahu článku 74 běžně zařazována, rozhodovací praxe není v této otázce zcela ustálená. Vedle rozhodnutí, které náhradu ztráty dobré pověsti či *goodwill* výslovně přiznávají,¹¹⁷ tak lze najít také rozhodnutí, které takový postup odmítá,¹¹⁸ případně jej vylučuje v případech, kdy je zároveň žádáno odškodnění za snížení objemu prodeje.¹¹⁹

3.4.2. Ušlý zisk

Vídeňská úmluva zmiňuje povinnost škůdce nahradit poškozenému ušlý zisk explicitně, ale nijak jej nerozvíjí ani nedefinuje. Obecně řečeno jde o jakékoliv navýšení majetku, o který byla poškozená strana připravena v důsledku porušení smlouvy.¹²⁰ Do této kategorie spadají finanční ztráty způsobené např. ztrátou klientely, zrušení, objednávek¹²¹ nebo nemožností realizovat zisk přeprodejem nedodaného zboží či zastavením výroby (např. v důsledku nedodání komponentů montážní linky).¹²² Princip úplné kompenzace navíc umožňuje rozšířit období relevantní pro výpočet ušlého zisku i za moment vydání rozhodnutí soudu nebo rozhodčího tribunálu.¹²³ Při nahrazování takového budoucího ušlého zisku je však podmínkou unesení důkazního břemene ohledně předvídatelnosti tohoto budoucího ušlého zisku a jeho výše.¹²⁴ Přestože poškozená strana

¹¹⁴ TICHÝ. op. cit., s. 333.

¹¹⁵ Jako souhrnný pojem se v tomto kontextu někdy používá anglický výraz „*goodwill*“, který je v některých jurisdikcích dokonce i samostatnou kategorií finančních výkazů. Srov. DUPONT, A., *Non-Pecuniary Loss in Commercial Contracts with special emphasis on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Minor Dissertation, University of Cape Town, 2016. s. 32-33.

¹¹⁶ Srov. článek 5 Vídeňské úmluvy, srov. také SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1015.

¹¹⁷ Srov. rozhodnutí finského odvolacího soudu [Helsingin hovioikeus] č. S 00/82 ze dne 26. října 2000. [online]. Dostupného z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001026f5.html>> [cit. 2018-03-04]. Srov. také MAGNUS. op. cit., s. 49.

¹¹⁸ Srov. rozhodčí nález č. 304/93 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace dne 3. března 1995.

¹¹⁹ Srov. rozhodnutí německého odvolacího soudu [Landgericht Darmstadt] č. 10 O 72/00 ze dne 9. května 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 343 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V00/569/59/PDF/V0056959.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-03-04].

¹²⁰ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1014.

¹²¹ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 65.

¹²² SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1014.

¹²³ SCHWENZER. 2010. op. cit., tamtéž.

¹²⁴ FREIDRICH, Blase. HÖTTLER, Philipp. *Claiming Damages in Export Trade on Recent Developments of Uniform Law*. In: Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), Sellier. European Law Publishers. 2004 – 2005. str. 53 -54.

nemusí být při dokazování výše ušlého zisku (zvláště toho predikovaného do budoucna) zcela konkrétní, požadavek předvídatelnosti efektivně brání přiznání nepoměrně vysoké náhrady.¹²⁵

Jistou alternativou k ušlému zisku je možnost poškozeného požadovat náhradu jím zbytečně vynaložených nákladů, které se však zbytečnými staly právě až v důsledku porušení (např. náklady na zařízení skladování nedodaného zboží).¹²⁶ Výhodou nahrazování těchto zmařených výdajů je především ulehčení důkazní pozice poškozeného. Předpokladem úspěchu poškozeného je tak především dokázání souvislosti nákladů s plněním původní smlouvy a jejich zmaření s porušením smluvních povinností.¹²⁷ Zároveň musí jít také o náklady, které by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumná osoba, tedy o náklady přiměřené.¹²⁸

Ušlý zisk je třeba odlišit od ztráty objemu prodeje, se kterou bývá někdy v praxi zaměňován.¹²⁹ Primárně má totiž dojít k náhradě ušlého zisku, ke které dochází nejenom při snížení ceny zboží (např. v důsledku defektu dodaného zboží), ale také při snížení objemu obchodu (např. je-li kupujícímu dodána jenom část zboží). Základním vodítkem je pozice poškozené strany, neboť ztrátou objemu prodeje může být stížen pouze prodávající. Následným testem pro případy, kdy je poškozenou stranou prodávající, je pak nastavení trhu, neboť ztrátou objemu může být poškozen pouze prodávající, který může dokázat, že nebýt porušení smlouvy, byl by schopen vyhovět všem svým zákazníkům.¹³⁰

3.4.3. Ztráta objemu prodeje

Ztráta objemu prodeje (anglicky „*lost of volume*“), představuje samostatnou kategorii ztráty, kterou může utrpět pouze prodávající. Jde o situaci, ve které existuje větší počet potenciálních zákazníků, než jaký dokáže svou nabídkou uspokojit (poptávka tedy převyšuje nabídku), přičemž jeden z těchto kupujících dodané zboží v rozporu se svým smluvním závazkem odmítne. Takto poškozený prodávající potom situaci vyřeší dodatečným prodejem odmítnutého zboží třetí osobě. Tato druhá náhradní transakce však nemůže poškozeného sama o sobě postavit

¹²⁵ ZELLER. op. cit., s. 121.

¹²⁶ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1014 - 1015.

¹²⁷ TICHÝ. op. cit., s. 329.

¹²⁸ Srov. rozhodčí nález č. 375/93 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace ze dne 9. září 1994, který přiznal náklady na skladování, poté, co byla prokázána jejich běžná výše.

¹²⁹ Srov. rozhodnutí amerického soudu [United States District Court for the Northern District of New York] ze dne 9. září 1994. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940909u1.html>> [cit. 2018-03-04]. V této věci byla přiznána ztráta objemu prodeje poškozenému kupci součástky chladících zařízení, který nebyl schopen tuto součástku po přerušení dodávek nahradit a došlo tak ke snížení jeho odbytu třetím stranám.

¹³⁰ SAIDOV. 2001. op. cit.

do pozice, ve které by se nacházel, nedošlo-li by k porušení smlouvy, protože úspěšný opětovný prodej nahrazuje pouze ušlý zisk, nikoli však zmenšený objem prodeje.¹³¹

Náhrada ztráta objemu prodeje je relativně kontroverzní koncepcí, která je kritizována z řady důvodů. Prvně lze namítnout, že náhrada škody má chránit odůvodněná očekávání poškozeného s ohledem na moment uzavření smlouvy, zatímco náhrada ztraceného objemu se jasně orientuje až na očekávání v momentu plnění, protože poškozený nemůže očekávat opětovný prodej zboží před samotným porušením smlouvy. Dle tohoto argumentu by tak náhrada ztráty objemu odpovídala jakýmsi "následných očekávání" poškozeného.¹³² Druhým základním argumentem proti náhradě ztráty objemu prodeje je vznik nebezpečí přiznání tzv. nadměrné náhrady (anglicky „*overcompensation*“), v důsledku čehož by se poškozený dostal nikoliv do stejné, ale do lepší pozice v porovnání se situací planoucí z řádného splnění smlouvy. S odkazem na výše uvedený argument nedostatku očekávání lze navíc dodat, že poškozený tuto zlepšenou pozici ani neměl právo důvodně očekávat.¹³³

Vídeňská úmluva ztrátu objemu prodeje výslovně nijak neupravuje, nicméně požadavek na její úhradu lze podřadit pod obecný požadavek po plné náhradě škody.¹³⁴ V praxi se pak vyskytlo soudní rozhodnutí, ve kterém byla poškozenému prodávajícímu uhrazena ztráta objemu prodeje. V daném případě šlo o dodávku šperků kupci, který za ni řádně nezaplatil, čímž došlo ke zmaření obchodu, soud následně umožnil náhradu ztráty objemu s tím, že náhradní transakce by byla uskutečněna i v případě, kdy by k porušení původní smlouvy nedošlo.¹³⁵ I přes tento dílčí příznivý přístup soudní praxe někteří autoři, vzhledem k výše uvedeným argumentům, proto docházejí k závěru, že strany by si měly v zájmu zvýšení své právní jistoty zahrnutí případné ztráty objemu ve smlouvě výslovně ujednat.¹³⁶

¹³¹ SAIDOV. 2001. op. cit., tamtéž.

¹³² BREEN, John. *The Lost Volume Seller and Lost Profits under U.C.C. § 2-708(2): A Conceptual and Linguistic Critique*, University of Miami Law Review, July 1996, s. 823 - 824.

¹³³ BREEN. op. cit., s. 827.

¹³⁴ SAIDOV. 2001. op. cit.

¹³⁵ Srov. rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 1 Ob 292/99v ze dne 28. dubna 2000. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000428a3.html>> [cit. 2018-05-04].

¹³⁶ SUTTON, Jeffrey. *Measuring Damages Under the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, Ohio State Law Review svazek 50, č. 3, 1989, s. 748.

3.5. Limity nahrazované škody

Základním omezením okruhu nahrazovaných škod je požadavek, aby šlo o škody způsobené jedné ze smluvních stran. Toto omezení lze dovodit již z první věty článku 4,¹³⁷ která sice o náhradě škody přímo nehovoří, nicméně obsahuje obecné omezení předmětu Vídeňské úmluvy na práva a povinnosti stran.¹³⁸ Třetí osoby jsou tak *a contrario* z nároku na náhradu škody dle článku 74 vyloučeny. Ta omezuje nároky na náhradu škody, které mohly vzejít z jedné konkrétní škodné události, pouze na nároky kupujícího, resp. prodávajícího.¹³⁹ Případní poškození z řad třetích osob nezúčastněných na samotné kupní smlouvě jsou tedy z režimu náhrady škody dle článku 74 vyloučeni. Strany si nicméně i v tomto směru mohou sjednat odlišný režim a nároky třetích stran do nahrazované škody zahrnout.¹⁴⁰ Takováto dohoda smluvních stran přitom nemusí být sjednána výslovně; možná je i dohoda implicitní.¹⁴¹ Ochranou škůdce před přílišným rozšiřováním jeho odpovědnosti je i v tomto případě požadavek předvídatelnosti, který může být naplněn, pouze pokud si škůdce byl nebo mohl být vědom toho, že jeho smluvní partner sjednává smlouvu v zájmu třetí strany.¹⁴²

Další obecné omezení pak představuje článek 5,¹⁴³ který z jejího režimu vylučuje nároky na náhradu škody z titulu „odpovědnost prodávajícího za smrt nebo ublížení na zdraví, způsobené zbožím kterékoli osobě“. V praxi se nicméně vyskytlo soudní rozhodnutí, které nepřímou předpokládá aplikaci Vídeňské úmluvy také na odškodnění kupujícího proti ztrátám vzniklým v důsledku poškození zdraví koncových zákazníků tohoto kupujícího.¹⁴⁴

Omezení podle článků 4 i 5 nejsou omezeními speciálními pro článek 74, ale mají všeobecný význam, neboť z aplikace Vídeňské úmluvy vylučují určité situace, a omezení jejího článku 74 je tak spíše logickým následkem neaplikovatelnosti Vídeňské úmluvy jako celku.

¹³⁷ První věta článku 4 Vídeňské úmluvy v oficiálním českém překladu zní následovně: „*Tato Úmluva upravuje pouze uzavírání smlouvy o koupi a práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího vznikající z takové smlouvy.*“

¹³⁸ TICHÝ. op. cit., s. 42.

¹³⁹ SCHNEIDER. op. cit., s. 224.

¹⁴⁰ TICHÝ. op. cit., s. 327.

¹⁴¹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1004.

¹⁴² SCHWENZER. 2010. op. cit., tamtéž.

¹⁴³ Článek 5 Vídeňské úmluvy v oficiálním českém překladu zní následovně: „*Tato Úmluva se nepoužije na odpovědnost prodávajícího za smrt nebo ublížení na zdraví, způsobené zbožím kterékoli osobě.*“

¹⁴⁴ Jde konkrétně o rozhodnutí německého odvolacího soudu [Oberlandesgericht Düsseldorf] č. 17 U 73/93 ze dne 2. července 1993. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 49 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V94/239/16/IMG/V9423916.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-04]. V tomto rozhodnutí odvolací soud aplikoval Vídeňskou úmluvu v otázce místa plnění náhrady škody způsobené v důsledku osobní újmy pracovníků ruského výrobce nábytku. Škodu měl uhradit prodávající, zde indický výrobce vadného řezacího stroje, který byl do koncovému zákazníkovi v Rusku přeprodán německým kupcem.

U nároků třetích osob (mimo výše zmíněné výjimky) a nároků vyplývajících ze smrti, ublížení na zdraví nebo jiného důvodu tak bude třeba postupovat dle platného národního práva.

Za předpokladu, že nejde o výše nastíněné situace a nárok na náhradu škody vznikne a bude uplatňován dle Vídeňské úmluvy, je třeba při jeho vyčíslování vzít na vědomí jistá další omezení, vyplývající především z již zmíněné povinnosti minimalizovat škodu dle článku 77. Dalším omezením je pak i sankční náhrada škody, která je obecně brána za nepřípustnou, přestože v literatuře i rozhodovací praxi se s tímto obecným zákazem místy vyskytuje jistá polemika.

3.5.1. Předvídatelnost vzniku a rozsahu škody

Vídeňská úmluva staví na objektivní odpovědnosti za škodu,¹⁴⁵ a na místo zavinění škody škůdcem tak aby limitující kritérium staví tzv. požadavek předvídatelnosti škody ze strany škůdce.¹⁴⁶ Ve své podstatě tento koncept umožňuje náhradu škody pouze v rozsahu, jaký mohl budoucí škůdce v době uzavření smlouvy rozumně považovat za své vlastní riziko.¹⁴⁷

Pro správné pochopení konceptu je třeba zdůraznit, že předvídaní škůdce se vztahuje k samotné újmě jako možnému následku nesplnění jeho smluvních povinností. Předmětem očekávání smluvní strany tak není přímo porušení, a nevyžaduje se tedy, aby poškozený dopředu uvažoval nad tím, jakým způsobem může smlouvu porušit a škodu způsobit (popř. jak by se mohl takovému porušení smlouvy a způsobení škody vyhnout).¹⁴⁸ V porovnání s požadavkem zavinění, který omezuje zdroje případné odpovědnosti pouze na ty škůdce zaviněné, tak koncept předvídatelnosti nijak neomezuje okruh porušení povinností „krytých“ odpovědností škůdce, ale omezení přichází až následně při posuzování již vzniklých škod.¹⁴⁹

Přestože předvídatelnost škody není běžnou podmínkou vzniku nároku na její úhradu, tvůrci úmluvy mohli při právě textu vycházet z některých národních právních řádů.¹⁵⁰ Obdoba

¹⁴⁵ BERNSTEIN, Herbert. LOOKOFISKY, Joseph. *Understanding the CISG in Europe*, Kluwer Law International, 1997, s. 118.

¹⁴⁶ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1018.

¹⁴⁷ TICHÝ. op. cit., s. 330.

¹⁴⁸ TICHÝ. op. cit., tamtéž.

¹⁴⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1018.

¹⁵⁰ Příkladem může být článek 1150 francouzského občanského zákoníku, který v češtině zní takto: „*Nezpůsobil-li dlužník škodu svým vlastním úmyslným jednáním zapříčiňujícím nesplnění jeho povinností, je odpovědný za škody, které předvídal nebo mohl předvídat v době uzavření smlouvy.*“ (český překlad jsem založila na anglické jazykové verzi ustanovení, které zní: „*A Debtor is liable only for damages which were foreseen or which could have been foreseen at the time of the contract, where it is not through his own intentional breach that the obligation is not fulfilled.*“

tohoto konceptu byla dále dovozena v rozhodovací praxi anglosaských soudů,¹⁵¹ které operují s požadavkem „pravděpodobnosti následku“. Tento standard tak představuje vyšší požadavek jistoty na straně škůdce, než jakým je níže popsán požadavek „možného následku“ podle Vídeňské úmluvy, což činí příslušné judikáty pro její výklad nepoužitelnými.¹⁵² Model Vídeňské úmluvy v tomto smyslu následuje¹⁵³ i článek 7.4.4. Zásad mezinárodního smluvního práva UNIDROIT,¹⁵⁴ který je oproti druhé větě článku 74 Vídeňské úmluvy specifitější a umožňuje náhradu pouze takové škody, kterou strana škůdce „předvídala, nebo měla **rozumně** předvídat“. Obdobný kvalifikátor „rozumnosti“ u požadavku předvídatelnosti ve Vídeňské úmluvě přímo nenalezneme, a lze ho tak dovodit až za pomoci výkladového pravidla dle článku 8 odst. 2 Vídeňské úmluvy.

3.5.1.1. Potřebná míra jistoty předvídatelnosti škody

Předvídatelnosti vyjadřuje určitou míru jistoty ohledně možného následku, jde o jistou kvalitu postoje potenciálního škůdce vzhledem k následkům jeho budoucího chování, kterou posuzujeme dle informací, které měl škůdce k dispozici v době uzavírání smlouvy.¹⁵⁵ Postoj poškozené strany přitom pro posouzení předvídatelnosti škody není relevantní.¹⁵⁶

Článek 74 Vídeňské úmluvy nevyjadřuje přímo, do jaké míry musí být škoda objektivně pravděpodobná, aby se pro potenciálního škůdce stala rozumně předvídatelnou. Okruh možných situací, které mají být stranou předvídané, je tak omezen především informacemi, které měla tato strana k dispozici.¹⁵⁷ Určování předvídatelnosti se řídí objektivním hlediskem rozumné osoby, která má k dispozici stejné informace jako škůdce a nachází se ve srovnatelné pozici. Vedle tohoto objektivního posouzení jsou pak brány do úvahy také subjektivní elementy, např. objektivně nepředvídatelná nebezpečí, na která byl však budoucí škůdce v době uzavírání smlouvy výslovně upozorněn.¹⁵⁸

¹⁵¹ Zmiňováno je především významné anglické soudní rozhodnutí *Hadley v Baxendale* č. 9 Ex 341 z roku 1854. Srov. TICHÝ. op. cit., s. 330.

¹⁵² SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1019.

¹⁵³ Viz oficiální komentář k článku 4.4. Zásad mezinárodního smluvního práva UNIDROIT dostupný zde: <<https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2010/406-chapter-7-non-performance-section-4-damages/1034-article-7-4-4-foreseeability-of-harm>> [cit. 2018-05-06]. Srov. dále SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1018.

¹⁵⁴ Srov. článek 7.4.4. Zásad mezinárodního smluvního práva UNIDROIT, který v anglickém originálu zní následovně: „*The non-performing party is liable only for harm which it foresaw or could reasonably have foreseen at the time of the conclusion of the contract as being likely to result from its non-performance.*“

¹⁵⁵ Jakékoli pozdější změny v informovanosti škůdce nejsou relevantní. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1019.

¹⁵⁶ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1019.

¹⁵⁷ SCHWENZER. 2010. op. cit., tamtéž.

¹⁵⁸ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1019 – 1020.

Takovými specifickými okolnostmi mohou být např. smluvní závazky poškozeného kupujícího vzhledem k třetím osobám, kterým má být dané zboží přeprodáno; jejich neznalost bude tedy zásadně omezovat předvídatelnost škody v podobě ušlého zisku.¹⁵⁹ Upozornění se však týká spíše výše možné škody při zmaření přeprdeje zboží než tohoto rizika samotného, protože další prodej zboží může být u mnohých kupců objektivně předpokládatelný.¹⁶⁰ Posouzení předvídatelnosti je tak velmi kazuistickou záležitostí závislou na tom, do jaké míry se podaří poškozené straně dokázat informovanost škůdce.

3.5.1.2. Kategorizace škody dle její předvídatelnosti

Přestože posouzení předvídatelnosti škody je do značné míry závislé na konkrétních okolnostech uzavírání později porušené smlouvy, lze na jeho základě vysledovat určité typizované situace vedoucí k určitým druhům škody. V této kapitole budou proto blíže popsány následující typy ztrát: (i) ztráty způsobené přímo nesplněním smluvní povinnosti; (ii) náhodné ztráty; a (iii) následné ztráty.

(i) Ztráty přímo způsobené nesplněním povinnosti¹⁶¹

Tyto ztráty jsou přímým a zákonitým důsledkem porušení smlouvy, a jsou tak obecně brány za předvídatelné. Na straně kupujícího jde např. o pokles přeprdejní ceny u zboží dodaného s vadami, ale i o náklady, které poškozený v důsledku porušení musel vynaložit. Teprve náhradou i těchto nákladů lze docílit obnovení postavení poškozeného tak, aby v souladu s principem úplné náhrady škody nebyl porušením smlouvy protistranou negativně zasažen.¹⁶² Na straně prodávajícího může jít např. o náklady spojené s bankovním financováním (tj. úroky a další poplatky), které nutně doplní volné peněžní prostředky (tzv. *cash flow*) prodávajícího, kterému v rozporu se smlouvou nebyla včas zaplacená kupní cena zboží.¹⁶³

¹⁵⁹ Srov. rozhodčí nález č. 406/1998 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace ze dne 6. června 2000. [online]. Dostupný v databázi CLOUT pod č. 476 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V03/864/17/PDF/V0386417.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-04].

¹⁶⁰ Srov. např. rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Köln] z 21. května 1996. [online] Dostupný v databázi CLOUT pod č. 168 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V97/217/09/PDF/V9721709.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-04].

¹⁶¹ V komentářové literatuře je používán anglický pojem „*non-performance loss*“. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., 1006 a 1021. Mimo tento termín se jako synonymum používají také výrazy „*direct loss*“ (tj. přímé ztráty) nebo „*loss in value*“ (tj. ztráta hodnoty). srov. GOTANDA. 2006. op. cit.

¹⁶² SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1021.

¹⁶³ Srov. např. rozhodnutí soudu pro mezinárodní arbitráž při Srbské obchodní komoře ze dne 1. října 2007. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071001sb.html>> [cit. 2018-05-04]. Srov. také SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1021.

(ii) *Náhodné ztráty*¹⁶⁴

Jedná se o ztráty navazující a dále rozmnožují již vzniklou škodu, primárně půjde o náklady vynaložené poškozenou stranou v souvislosti s porušením smlouvy.¹⁶⁵ Obecně jde o ztráty, kterým by poškozená strana měla sama aktivně předcházet řádným plněním své povinnosti minimalizovat škody.¹⁶⁶ Přestože tedy nelze říci, že by náhodné škody obecně nespádaly do rozsahu článku 74 Vídeňské úmluvy coby nahrazované ztráty, praxe národních soudů a rozhodčích tribunálů se přiklání k tomu, že jde o náklady nahraditelné pouze v případě, byly-li vynaložené rozumně.¹⁶⁷ Obdobný názor zaujímá také doktrína.¹⁶⁸ Jinými slovy, rozumné náklady poškozeného vynaložené na minimalizaci škody jsou pro škůdce vždy předvídatelné, neboť jde o ztráty trpěné poškozenou stranou automaticky v souladu s článkem 77.¹⁶⁹ Přestože praxe dovodila požadavek na rozumnost těchto nákladů, je třeba mít na paměti, že článek 74 tento limit sám o sobě neobsahuje, a jde tedy spíše o výraz obecně platných principů dobré víry a loajality.¹⁷⁰

(iii) *Následné ztráty*¹⁷¹

Obecně jde o ztráty, u kterých lze vysledovat příčinnou souvislost s porušením smlouvy, nicméně jedná se o důsledky, které již nejsou přímo způsobeny nesplněním smluvní povinnosti. Může se jednat o ztráty vyplývající z odpovědnosti poškozeného vůči třetím stranám, např. v situacích, kdy nedodané zboží již bylo předmětem objednávek třetích stran.¹⁷² Tyto ztráty vyplývají z vnitřního nastavení podnikání na straně poškozeného, a jsou tak pro škůdce zpravidla nepředvídatelné, např. kvůli své nepoměrné výši vzhledem k přímo způsobené ztrátě. Škůdce tak kupříkladu z tohoto důvodu nebude odpovědný za ztráty plynoucí ze zastavení provozu celé

¹⁶⁴ V komentářové literatuře je používán anglický pojem „*incidental loss*“. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1021.

¹⁶⁵ FREIDRICH. HÖTTLER. op. cit., s. 51.

¹⁶⁶ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1021.

¹⁶⁷ Srov. rozhodnutí australského soudu [Supreme Court of Queensland] ze dne 17. listopadu 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 631 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V06/557/39/PDF/V0655739.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-12]. Rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Aargau] ze dne 26. září 1997/1994 [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 217, dostupného zde: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/553/61/PDF/V9855361.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-12]. Rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Düsseldorf] ze dne 14. ledna 1994 [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 130 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V96/853/30/IMG/V9685330.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-05-12].

¹⁶⁸ STOLL, Hans. GRUBER, Goerg. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2. vydání, Oxford University Press, 2005, odst. 18.

¹⁶⁹ FREIDRICH. HÖTTLER. op. cit., s. 51.

¹⁷⁰ FREIDRICH. HÖTTLER. op. cit., s. 52.

¹⁷¹ V komentářové literatuře je používán anglický pojem „*consequential loss*“. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1012 a 1021.

¹⁷² SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1012.

výrobní haly v důsledku porušení smlouvy o dodání jednotlivé součástky, nebude-li poškozená strana schopna dokázat informovanost škůdce o riziku takto dalekosáhlých důsledků.¹⁷³

3.5.2. Povinnost poškozené strany minimalizovat škody

Povinnost minimalizovat škody (anglicky „*obligation to mitigate damages*“)¹⁷⁴ představuje povinnost poškozené strany vlastní aktivitou zabraňovat dalšímu vzniku a rozšiřování ztrát. Tento požadavek je zakotven v článku 77 Vídeňské úmluvy,¹⁷⁵ do které byl přijata po vzoru článku 88 ULIS. Obecně je povinnost minimalizovat škodu jednou z mála povinností, kterou má poškozený vůči škůdci,¹⁷⁶ uplatňuje se však pouze u nároku na náhradu škody,¹⁷⁷ např. práva poškozeného od smlouvy odstoupit se tak nijak nedotýká.¹⁷⁸

V odborné literatuře se objevily dva přístupy k výkladu povinnosti minimalizovat škodu. Prvním možným přístupem je výklad první věty článku 77 jako mechanismu umožňujícího soudu či rozhodčímu tribunálu vzájemně započíst následky zanedbané povinnosti minimalizovat škodu poškozené strany oproti jejímu nároku na plnění od škůdce. Druhá věta má pak omezit uplatnění tohoto mechanismu pouze do podoby pojistky proti náhradám ztrát, kterým mohlo být zabráněno rozumným postupem poškozeného.¹⁷⁹ Alternativně lze článek 77 vykládat ve světle obecného požadavku vzájemné loajality smluvních stran, a tedy jako samostatnou povinnost poškozeného. Porušení povinnosti minimalizovat škodu ze strany poškozeného by tak škůdce opravňovalo k náhradě škody tím způsobené.¹⁸⁰ Nutno dodat, že konečný důsledek bude z pohledu poškozeného stejný, tedy snížení částky, která mu z titulu náhrady škody náleží. V extrémním

¹⁷³ HONNOLD. op. cit., s. 447. Srov. také ZELLER. op. cit., s. 122.

¹⁷⁴ Překlad tohoto termínu přejímám z české odborné literatury již jako zavedený, srov. KUČERA, Zdeněk. PAUKNEROVÁ, Monika. RŮŽIČKA Květoslav. et al. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. s. 246. Vedle tohoto pracují někteří autoři v tomto kontextu také s pojmem „*zmenšení škody*“, srov. DOBIÁŠ. op. cit., s. 171, a možnou alternativou by dle mého názoru mohl být i výraz „*povinnost zmírnit škodu*“.

¹⁷⁵ V oficiálním českém překladu článek 77 Vídeňské úmluvy zní: „*Strana, která uplatňuje porušení smlouvy, musí učinit okolnostem případu přiměřená opatření ke zmenšení ztráty, včetně ušlého zisku z porušení smlouvy. Jestliže tak neučiní, může strana, která smlouvu porušila, domáhat se snížení její výše v rozsahu, ve kterém škoda měla být zmenšena.*“

¹⁷⁶ Srov. Komentář UNCITRAL k článku 73 Návrhu Vídeňské úmluvy. [online] Dostupný zde: <<https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-77.html>> [cit. 2018-06-10].

¹⁷⁷ Tento závěr vyplývá už ze systematického výkladu, neboť článek 77 Vídeňské úmluvy je zařazen v oddílu II (Náhrada škody) kapitoly V části III zabývající se výhradně náhradou škody.

¹⁷⁸ ZIEGEL, Jacob. *Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. [online]. Dostupné z: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ziegel77.html>> [cit. 2018-06-10].

¹⁷⁹ SCHNEIDER. op. cit.. s. 228.

¹⁸⁰ SCHLECHTRIEM, Peter. *Recent Developments in International Sales Law*. Israel Law Review, č. 18, 1983, s.320.

případě může nedodržení této povinnosti vést i k úplnému vyloučení nároku na náhradu škody.¹⁸¹ Naopak náklady vynaložené poškozeným na minimalizaci hrozící škody jsou brány jako součást jeho nároku na náhradu škody a jako takové jejich nutnost, rozumnost a výši dokazuje poškozený.¹⁸² Z pohledu škůdce představuje článek 77 Vídeňské úmluvy možnou obranu proti nároku na náhradu škody, kterou nicméně musí poškozený namítat.¹⁸³ Dle některých autorů jde ovšem o otázku, kterou má národní soud nebo rozhodčí tribunál posuzovat *ex officio*.¹⁸⁴

Pokud jde o dokazování splnění povinnosti minimalizovat škodu, odborná literatura i konstantní rozhodovací praxe dovozuje důkazní břemeno na straně škůdce,¹⁸⁵ nicméně vyskytla se také ojedinělá rozhodnutí jdoucí opačným směrem.¹⁸⁶ Takový přístup dále důkazně zatěžuje poškozeného, který by vedle předpokladů vzniku práva na náhradu škody a výše nároku musel ještě prokazovat, že přijal potřebná opatření pro minimalizaci škody. Bez ohledu na to, která ze stran sporu nese důkazní břemeno platí, že předmětem dokazování není existence povinnosti minimalizovat škodu, která je přítomna *ex lege*, ale její rozsah a míra splnění v konkrétním případě.

Pro určení, jaká opatření měla poškozená strana přijmout, je zásadní určení opatření v daném případě rozumně předpokládatelných, a to především s ohledem na vzájemnou praxi stran i mezinárodní standardy v daném oboru.¹⁸⁷ Která konkrétní opatření jsou v daném případě vhodným nástrojem k minimalizaci škod nelze tedy snadno zobecnit a rozhodovací praxe v této oblasti je velmi nejednotná.¹⁸⁸ Mezi nejrozšířenější rozumně předpokládatelná opatření může patřit např. upuštění od dalšího používání vadného zboží, jeho oprava zabraňující rozmnožování škod nebo poskytnutí slevy nespokojenému kupci přeprodávaného zboží tak, aby z jeho strany nedošlo k odstoupení od smlouvy, a tím i k navýšení ušlého zisku.¹⁸⁹

¹⁸¹ DOBIÁŠ. op. cit., s. 171. Srov. také SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1048.

¹⁸² Srov. např. rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht St. Gallen] ze dne 3. prosince 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021203s1.htm>> [cit. 2018-06-10]. Srov. také SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1048.

¹⁸³ Srov. rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] ze dne 9. března 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 424 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V03/846/28/PDF/V0384628.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-06-10].

¹⁸⁴ Srov. TICHÝ. op. cit., s. 342.

¹⁸⁵ Srov. Rozhodnutí švýcarského soudu [Bundesgericht] ze dne 17. prosince 2009, dostupné zde: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/091217s1.htm>>.

¹⁸⁶ Srov. např. rozhodnutí tribunálu při Čínské mezinárodní ekonomické a obchodní arbitrážní komisi ze dne 6. června 1991. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910606c1.htm>> [cit. 2018-06-10].

¹⁸⁷ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1045.

¹⁸⁸ Srov. UNCITRAL, *Výběr z rozhodovací praxe k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. [online]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf> [cit. 2018-06-10].

¹⁸⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1045 - 1046.

4. PROBLEMATIKA STANOVOVÁNÍ VÝŠE NÁHRADY ŠKODY PODLE ČLÁNKU 74 VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY

Porušení jakékoli smlouvy může nastat nepřeborným množstvím způsobů a není tak možné předem přesně stanovit postup výpočtu náhrady škody, který by plně reflektoval potřeby každé jednotlivé skutkové situace.¹⁹⁰ U kupní smlouvy je navíc situace dále komplikovaná rozdílnou povahou vzájemného plnění, zájmů a potřeb obou stran, přesto Vídeňská úmluva v této otázce mezi stranami nijak nerozlišuje, což dále zvyšuje nároky na univerzalitu pravidel pro stanovení náhrady škody. Toho si nicméně byli autoři textu patrně vědomi neboť článek 74 Vídeňské úmluvy je formulován velmi obecně a zaměřuje se především na jasné stanovení své základní ideje, tj. principu úplné náhrady škody. Komentář UNCITRAL k článku 70 Návrhu Vídeňské úmluvy širokou aplikovatelnost vyzdvihuje s tím, že určení způsobu výpočtu, který bude „nejvhodnější vzhledem k okolnostem“ je součástí uvážení národního soudu, resp. rozhodčího tribunálu.¹⁹¹ V úvodu zmíněný význam rozhodovací praxe pro výklad Vídeňské úmluvy tak v otázkách stanovování výše náhrady škody nabývá ještě zásadnějšího významu.

Vedle potřeby uvolnit pravidla, aby mohla být dostatečně reflektována rozmanitost praxe je i zde však přítomen zájem na jednotné aplikaci Vídeňské úmluvy,¹⁹² který přirozeně vede k formulaci většinově přijímaných a uplatnitelných postupů při stanovování výše náhrady škody.¹⁹³ Této většinové cestě (dále označována jako „obecný postup“) bude věnována pozornost hned v následující části práce, předmětem navazující podkapitoly pak bude její alternativa, tedy výpočet náhrady škody metodou vrácení zisku realizovaného škůdcem v souvislosti s porušením smlouvy. Na závěr této kapitoly bude také stručně zmíněna problematika dokazování výše náhrady škody.

¹⁹⁰ HONNOLD. op. cit., s. 445.

¹⁹¹ V originálním anglickém znění komentář doslova uvádí: „*The court or arbitral tribunal must calculate that loss in the manner which is best suited to the circumstances.*“ Srov. Komentář UNCITRAL k článku 70 Návrhu Vídeňské úmluvy. [online]. Dostupný zde:: <<https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-74.html>> [cit. 2018-06-09].

¹⁹² Požadavek jednotné aplikace vyplývá z článku 7 odst. 1 Vídeňské úmluvy, který v oficiálním českém překladu zní takto: „*Při výkladu této Úmluvy se přihlédne k její mezinárodní povaze a k potřebě podporovat jednotnost při jejím použití a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu.*“

¹⁹³ KORPELA. op. cit., s. 100.

4.1. Obecný postup při stanovování výše náhrady škody

Určení výše náhrady škody obecně vyžaduje konkrétní výpočet výše náhrady škody pomocí doloženého vyčíslení ekonomických ztrát na straně poškozeného.¹⁹⁴ U skutečné škody zpravidla jde o částku, kterou musela poškozená strana rozumně vynaložit, aby obnovila původní úroveň svého jmění před jeho snížením v důsledku konání (popř. opomenutí) škůdce. Může jít o částku, která musela být vynaložena na opravu poškozeného majetku nebo i samotného vadně dodaného zboží.¹⁹⁵

V případě stanovování rozsahu ušlého zisku je důraz kladen na individualizaci přístupu, podobně jako u prokazování skutečné škody je však i zde nutné použít konkrétní metodu výpočtu.¹⁹⁶ Na omezení náhrady ušlého zisku dle národní právní úpravy navíc nemá být brán zřetel.¹⁹⁷ Kalkulace ušlého zisku přirozeně pracuje s vyšší mírou nejistoty, což snižuje nároky na její matematickou přesnost. Široká diskrece národních soudů a rozhodčích tribunálů tak v tomto případě umožňuje nahrazení ušlého zisku i v případech, kdy nelze výpočet opřít o exaktní data, např. i vlivem samotného porušení smlouvy.¹⁹⁸ K tomu by mohlo typicky dojít v situaci, kdy nedojde k dodání zcela nového zboží, s jehož dalším prodejem poškozená strana dosud nemá zkušenosti. Absence prodejní historie, a tedy i zvýšená míra nejistoty ohledně přeprodejní ceny totiž automaticky limituje přesnost odhadu zisku, kterého by v daném případě poškozená strana bývala mohla dosáhnout. Obecně uplatnitelný je však požadavek očištění ušlého zisku od všech nákladů, které by poškozená strana bývala měla s jeho realizací – nahrazován je tak až čistý zisk (anglicky „*net gain*“).¹⁹⁹

V praxi dochází v důsledku porušení smlouvy ke ztrátám jak ve formě skutečné škody, tak ve formě ušlého zisku, což ilustruje již jeden z příkladů uvedený v Komentáři UNCITRAL, který náhradu obou těchto forem škody kombinuje. Konkrétně jde o situaci, kdy prodávající (v tomto případě prodávající obilí) v rozporu se svým smluvním závazkem nedodá tuto surovinu dostatečně vysušenou. Poškozený prodávající následně musí v první řadě vynaložit vlastní náklady na dosušení obilí, tj. vzniká skutečná škoda na jeho dosavadním jmění, a následně se ještě spokojit s menší přeprodejní cenou obilí, které mezitím v důsledku opakování procesu sušení ztratilo na

¹⁹⁴ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1016.

¹⁹⁵ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 218.

¹⁹⁶ TICHÝ. op. cit., s. 332.

¹⁹⁷ GOTANDA. 2006. op. cit.

¹⁹⁸ GOTANDA. 2006. op. cit.

¹⁹⁹ GOTANDA. 2006. op. cit. Srov. také článek 7.4.2 Zásad mezinárodního smluvního práva UNIDROIT nebo článek 9:502 Principů evropského smluvního práva (anglicky *Principles of European Contract Law*, dále jen „PECL“).

kvalitě, tj. prodávající přichází o zisk.²⁰⁰ Obě složky výsledné náhrady škody musí poškozený prodávající konkrétně doložit.

V zájmu úplnosti výkladu je třeba zmínit, že v případech podstatných porušení a následného odstoupení od smlouvy, může poškozená strana požadovat, aby rozhodující soud nebo rozhodčí tribunál určil výši škody dle článků 75, resp. 76 Vídeňské úmluvy.²⁰¹ Podrobnější rozbor těchto ustanovení je mimo možnosti předložené práce, nicméně lze shrnout, že citovaná ustanovení usnadňují pozici poškozeného kupujícího při dokazování rozsahu škody způsobeného nedodáním zboží, aniž by zároveň vylučovaly aplikaci článku 74 v některých dílčích otázkách (např. ztráta *goodwill*). Článek 75 staví na konkrétní metodě výpočtu a umožňuje poškozenému určit rozsah své škody pomocí rozdílu mezi cenou nedodaného zboží a dražšího zboží, jehož koupí poškozený na absenci původně smlouvené dodávky reagoval.²⁰² Článek 76 pak upravuje situace, kdy sice nedošlo k sjednání náhradního obchodu (tedy nelze postupovat podle článku 75), ale takový obchod by byl hypoteticky možný. Výsledný tzv. abstraktní výpočet využívá porovnání ceny nedodaného zboží a obvyklé ceny, za kterou by bylo hypoteticky možné obchod uskutečnit.²⁰³ V odborné literatuře nepanuje úplná shoda v otázce, zda by obdobný postup pomocí abstraktního výpočtu bylo možné aplikovat i v případě postupu pouze dle článku 74. Zatímco někteří autoři to zcela vylučují,²⁰⁴ jiní ji připouští s tím, že u většiny typů zboží lze doložit jeho obvyklou cenu na relevantních trzích²⁰⁵ a není tak důvod omezovat takový postup pouze na situace vymezené článkem 76.

²⁰⁰ Komentář UNCITRAL ke článku 70 Návrhu Vídeňské úmluvy. [online]. Dostupný z: <<https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-74.html>> [cit. 2018-04-01]. Srov. také KNAPP. op. cit., s. 547.

²⁰¹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1002.

²⁰² TICHÝ. op. cit., s. 335.

²⁰³ TICHÝ. op. cit., s. 339.

²⁰⁴ TICHÝ. op. cit., s. 333.

²⁰⁵ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1016.

4.2. Stanovení výše škody metodou vrácení zisku realizovaného škůdcem

Základní požadavek článku 74 Vídeňské úmluvy, tj. aby výsledná částka odpovídala předvídatelné škodě poškozeného přirozeně, směřuje pozornost rozhodujícího soudu nebo rozhodčího tribunálu na stranu poškozeného, resp. na vyčíslení pozitivních i negativních změn, ke kterým v důsledku porušení smlouvy došlo. Tomu odpovídá i výše popsáný obecný postup při vyčíslování škody. Od počátku nového tisíciletí se nicméně v odborné literatuře debatuje o alternativní metodě stanovení výše náhrady škody prostřednictvím vrácení zisku²⁰⁶ dosaženého škůdcem.²⁰⁷ Oproti obecnému přístupu je u této metody nastolen zcela opačný úhel pohledu, který do středu pozornosti staví změny ve jmění škůdce s cílem odebrat škůdci jakékoli benefity získané v důsledku porušení smlouvy.²⁰⁸ Protože jde o metodu, která má svoje kořeny výhradě v soudní praxi, bude i výklad níže soustředěn především na ní.

Na závěr je třeba poznamenat, že ani v případech, kdy je pro výpočet náhrady škody použita obecný postup vyčíslování škody na straně poškozeného nemusí být profit škůdce zcela irelevantní, ale soud či rozhodčí tribunál jej může v rámci své diskrece vzít v úvahu.²⁰⁹

4.2.1. Soudní rozhodnutí umožňující vrácení realizovaného zisku dle článku 74 Vídeňské úmluvy

V kontextu mezinárodní kupní smlouvy přichází metoda vrácení zisku realizovaného škůdcem v úvahu v situacích, kdy jedna ze stran nesplnila své smluvní povinnosti, například proto, aby mohla uzavřít a plnit jinou, lukrativnější smlouvu nebo v případech, kdy se plnění smlouvy původní přestalo vyplácet např. kvůli změnám cen zboží na světových trzích. Pokud by se v takových situacích postupovalo podle tradičních metod, potenciální škůdce se může dostat do situace, kdy se mu porušení smlouvy vyplatí i po odečtení nákladů na náhradu škody smluvního partnera.²¹⁰ Metoda vrácení zisku není vhodná pro široké použití, ale její význam bude omezen na

²⁰⁶ Termín nemá v českém jazyce ustálený překlad, při vlastním překladu jsem proto vycházela z anglického výrazu „*disgorgement of profits*“ který je odborné literatuře v souvislosti s popisovanou metodou používán. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1017.

²⁰⁷ SCHWENZER, Ingeborg. HACHEM, Pascal. *The Scope of the CISG Provisions on Damages*. In SAIDOV, Djahongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives*. Bloomsbury Publishing, 2008. s. 100.

²⁰⁸ JEFFEY, Peter. *Damaes and the Protection of Contractual Reliance*. In SAIDOV, Djahongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives*. Bloomsbury Publishing, 2008. s. 149.

²⁰⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1002.

²¹⁰ JEFFEY. op. cit., s. 151.

specifické skutkové okolnosti, které se v praxi vyskytují spíše ojediněle.²¹¹ Přesto již historie několik takových případů zaznamenala a vzhledem k tomu, že rozhodnutí o náhradě škody bylo vždy odůvodněno speciální skutkovou situací, je před dalším výkladem na místě tyto skutkové okolnosti u tří vybraných případů blíže popsat.

(i) *Případ Adras – pře prodej již prodaného železa za vyšší kupní cenu*

Patrně historicky prvním případem sporu z porušení mezinárodní kupní smlouvy, kdy byl výpočet náhrady škody stanoven dle zisku škůdce, byl spor *Adras Construction Co. Ltd. proti Harlow & Jones GmbH* (dále jen „*Adras*“).²¹² Z faktografie případu je podstatné, že šlo o koupi železa v ceně domluvenou mezi německým prodávajícím a izraelským kupujícím, nicméně dodávky byly přerušeny v souvislosti s Jomkipurskou válkou. Prodávající se rozhodl železo určené na vývoz do Izraele prodat jinému zájemci přímo v Německu, čímž porušil původní kupní smlouvu, nicméně přesto vydělal, protože nový kupec byl ochoten za tunu železa zaplatit 804,7 německé marky oproti původní kupní ceně 570 německých marek. K tomuto výraznému navýšení ceny přitom došlo právě v souvislosti s válečnou situací na Blízkém Východě. Žalující izraelská společnost žádala, aby náhrada škody byla odvozena právě ze zisku realizovaného prodávajícím díky rozdílu v kupních cenách.

Jak je patrné ze zmíněné Jomkipurské války, spor se odehrál v sedmdesátých letech a aplikovatelným hmotným právem tak nebyla Vídeňská úmluva, ale příslušná ustanovení ULIS, která dle tehdejšího názoru izraelského soudu stanovení náhrady škody formou vrácení realizovaného zisku škůdce neumožňovala. Rozhodující soud přesto právě tuto metodu při stanovení výše škody použil, a to na základě národních pravidel zakazujících bezdůvodné obohacení, které mělo na straně německého díky porušení původní kupní smlouvy vzniknout. Tento soudní postup byl hojně kritizován, a to nikoliv pro faktickou neopodstatněnost nebo neadekvátnost přiznaného plnění, ale pro aplikování národního režimu namísto uniformních pravidel ULIS.²¹³ Dnes lze případ *Adras* vnímat jako praktický příklad praxe, před kterou varují komentátoři obhajující umožnění použití alternativních výpočtových metod jako plnohodnotných alternativ obecnému postupu. Opačný postoj by totiž mohl způsobit nechtěnou rigiditu

²¹¹ Například výběr z rozhodovací praxe tuto možnost ani nezmiňuje. Srov. UNCITRAL, Výběr z rozhodovací praxe k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. [online]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf> [cit. 2018-06-07].

²¹² Rozhodnutí izraelského nejvyššího soudu [Israel Supreme Court] ve věci *Adras Construction Co. Ltd. proti Harlow & Jones GmbH* č. 20/82 ze dne 2. listopadu 1988. [online]. Shrnutí případu je dostupné z: <<https://www.biu.ac.il/law/cisg/harlowVsAdresEng.htm>> [cit. 2018-06-07].

²¹³ FRIEDMANN, Daniel. *Restitution of Profits Gained by Party in Breach of Contract*. Law Quarterly Review, č. 104, 1988. s. 385.

uniformních pravidel Vídeňské úmluvy vedoucí k jejich upozadění ve prospěch pružněji se měnící národní úpravě.²¹⁴

(ii) *Případ Bonaventure - prodej mimo vyhrazené trhy ve zlé víře*

Historicky první spor, ve kterém byla dle Vídeňské úmluvy aplikována metoda vrácení zisku realizovaného škůdcem byl (podle mých zjištění) zaznamenán v polovině 90. let 20. století, tedy přibližně dvacet let po případě *Adras*, ve věci *BRI Production „Bonaventure“ proti Pan African Export* (dále jen „*Bonaventure*“).²¹⁵ V tomto případě francouzský výrobce džínových kalhot uzavřel, coby prodávající, smlouvu s kupcem v USA, která mimo jiné zavazovala kupce k tomu, aby dodané džíny distribuoval a prodával pouze v zemích Severní Ameriky a Afriky. V průběhu smluvního vztahu se nicméně ukázalo, že část dodaného zboží skončila na evropském trhu a prodávající tak další dodávky odmítl.

Důvody prodávajícího pro regionální omezení kupujícího spočívaly především v jeho smluvních závazcích vůči dalším distributorům, o kterých kupující věděl a přesto je ignoroval. Přestože zájem prodávajícího na dodržení omezujících ustanovení smlouvy byl evidentní, v daném případě jej nebylo možné přímo vyčíslit a vhodným prostředkem pro stanovení škody se tak staly zisky kupujícího z distribuce na zakázaných územích.²¹⁶ Soud v tomto případě navíc argumentoval také zlou vírou kupujícího, který v porušování smlouvy pokračoval až do momentu zastavení dodávek ze strany poškozeného.

²¹⁴ SCHWENZER. HACHEM. 2008. op. cit., s. 93.

²¹⁵ Rozhodnutí francouzského soudu [Appellate Court Grenoble] ze dne 22. února 1995. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950222f1.html>> [cit. 2018-06-07].

²¹⁶ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 34 -35.

(iii) *Případ tlakových čidel – krádež duševního vlastnictví*

Tento spor mezi čínským kupujícím a brazilským prodávajícím byl rozhodnut jediným rozhodcem a vzhledem k anonymizaci rozhodnutí je tak znám pouze podle prodávajícího zboží, kterým byla tlaková čidla (dále jen „**Případ tlakových čidel**“).²¹⁷ Kromě odebrání tohoto zboží měl čínský kupující na základě licence poskytnuté prodávajícím čidla inkorporovat do svých vlastních výrobků prodávajících v Asii. Díky licenci měl mít prodávající podíl také na zisku z tohoto následného obchodu. Kupující následně tvrdil, že v průběhu testování čidel došlo k problémům s přesností jejich měření, odmítl další dodávky a zahájil spor, ve kterém požadoval náhradu škody vzniklé v důsledku dodání vadného zboží. Žalovaný prodávající nicméně argumentoval bezvadností zboží, které kupující se ziskem dále prodával. Proávající navíc tvrdil, že celý smluvní vztah byl kupujícím iniciován, aby mu byl díky licenci umožněn přístup k duševnímu vlastnictví prodávajícího a mohl tak vyvinout konkurenční produkt.

Rozhodce v průběhu dokazování zjistil, že kupující skutečně vyvinul vlastní tlaková čidla kopírující licencovanou technologii a na základě tohoto zjištění přiznal prodávajícímu náhradu škody ve výši zisku realizovaného v obchodu s touto „okopírovanou“ technologií. Tradiční přístup k výpočtu náhrady škody by zde přitom nestačil, protože poškozený prodávající neměl jak dokázat případný ušlý zisk u prodeje zařízení, která sám nevyráběl (soustředoval se pouze na výrobu tlakových čidel coby jednoho z jejich komponentů). Vedle použití metody vyčíslení náhrady škody byla v tomto případě netradiční také úvaha za jejím omezením; prodávající poškozený krádeží svého duševního vlastnictví totiž požadoval zisky škůdce za období deseti let. Takto dlouhý časový úsek byl ale rozhodcem ohodnocen jako přehnaný a nerealistický a zkrácen na pouhé dva roky s tím, že prodávající musel vznik konkurenčních produktů do budoucna sám očekávat a předvídat. Zdrojem škody tak bylo spíše znatelné urychlení vývoje konkurenčních produktů než jejich vznik jako takový. Také v případě metody zvrácení zisku byl tak v jistém smyslu rozhodující požadavek předvídatelnosti.

²¹⁷ Rozhodnutí jediného rozhodce podle pravidel Arbitrážního institutu Stockholmské obchodní komory [Arbitral Institute of the Stockholm Chamber of Commerce] ze dne 5. dubna 2007. [online]. Dostupné z: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070405s5.html> [cit. 2018-06-07].

4.2.2. Shrnutí předpokladů podmiňujících použití metody vrácení zisku realizovaného škůdcem

Poté, co byly popsány konkrétní situace, ve kterých soud či rozhodčí tribunál odhlédl od ekonomických ztrát na straně poškozeného a soustředil se na zisk realizovaný škůdcem, je na místě jejich závěry shrnout a zobecnit. Pokud jde o společné skutkové jevy, nelze si nevšimnout, že ve všech popsaných případech šlo o porušení vědomá – škůdce porušil smlouvu právě proto, aby mohl dosáhnout větší zisk. S tím souvisí také druhý aspekt, a to je větší či menší přítomnost zlé víry na straně škůdce, kterou bylo v případě *Bonaventure* dokonce i přímo argumentováno.

Z hlediska možné argumentace podporující použití popsané alternativní metody stanovení výše náhrady škody jsou v popředí dva hlavní argumenty. V první řadě lze zisk získaný škůdcem v popsaných případech vidět jako skutečný odraz ztráty na straně poškozeného podřaditelné pod již citovanou pasáž článku 74 Vídeňské úmluvy definující náhradu škody jen jako „částku odpovídající ztrátě“. V tomto smyslu by zisk škůdce měl být nahlížen jen jako důkazní prostředek umožňující vyčíslit ztrátu poškozeného.²¹⁸ Tento argument dále nabývá na síle v případech, kdy by vyčíslování škody vzniklé na straně poškozeného bylo obtížné, což by v krajním případě mohlo způsobit i neunesení důkazního břemene a související odmítnutí kompenzace, přestože k porušení smlouvy došlo. Jako ilustraci tohoto případu literatura uvádí situaci, kdy kupující zaplatí vyšší cenu za zboží s podmínkou, že jeho výroba bude splňovat určité lidskoprávní standardy (typicky může jít o zákaz použití dětské práce ve výrobním procesu). Pokud by se prodávající přesto rozhodl zvýšit svůj zisk tím, že pomocí dětské práce sníží náklady na výrobu, považuje literatura takto realizovaný zisk za adekvátní formu náhrady škody poškozenému kupujícímu. Důvodem jsou především obtíže při vyčíslování takto způsobené škody.²¹⁹

Důležitým faktorem je také tlak na flexibilitu interpretace Vídeňské úmluvy, pro jejíž mezinárodní úspěch je důležité, aby pokrývala co nejširší spektrum myslitelných situací. Mezery v její aplikovatelnosti totiž mohou národní soudy a rozhodčí tribunály vést až k aplikaci jiných pravidel, jak se stalo při příliš rigidním výkladu ULIS v případě *Adras*. Umožnění užití metody vrácení zisku realizovaného škůdcem v případech, kdy je takový postup vhodný tak potenciálně může mít zásadní vliv na postavení celé Vídeňské úmluvy.

²¹⁸ SCHWENZER. HACHEM. 2008. op. cit., s. 101.

²¹⁹ SCHWENZER. HACHEM. 2008. op. cit., s. 102.

Vedle výše popsaných argumentů se přirozeně nabízí také jistý morální princip, že škůdce by ze svého chování neměl profitovat,²²⁰ nicméně takový požadavek ve skutečnosti ve skutečnosti není součástí posuzování výše náhrady škody a v kontextu článku 74 byla až do nedávna spíše odmítán.²²¹ Hlavním argumentem je především přesvědčení, že tato metoda funkčně nevede ani tak k ochraně poškozeného před negativními dopady porušení smlouvy, jako spíše k postižení škůdce ochraňující obecný společenský zájem na dodržování smluv.²²² Praxe nicméně již ukázala, že existují i případy, kdy i tato metoda vede k pouhé kompenzaci vůči poškozenému a škůdce nezatěžuje víc, než jak by tomu bylo v případě využití jiné výpočtové metody. I díky tomu tak v posledních letech nicméně došlo k posunu akademické debaty směrem k přijetí náhrady škody stanovené podle zisku škůdce. Závěrem lze tak konstatovat, že náhrada škody vypočítaná pomocí výše popsané metody²²³ je možná, a tato metoda samotná je většinou přijímána jako sice okrajově použitelná, ale plnohodnotná alternativa k obecnému přístupu.

²²⁰ V odborné literatuře bývá tento požadavek vyjadřován jako „*Breach of contract must not pay.*“ Srov. SCHWENZER. HACHEM. 2008. op. cit., s. 101.

²²¹ Schwenzler např. konstatuje, že mezi německy mluvícími autory panuje obecná shoda na tom, že článek 74 Vídeňské úmluvy neumožňuje nárokovat vrácení zisku realizovaného škůdcem. Srov. SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1017.

²²² JEFFEY. op. cit., s. 149 – 150.

²²³ Tento výsledek výpočtu metodou vrácení realizovaného zisku je v literatuře označován termínem „gain-based damages“. SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Current Themes in the Law of Contract Damages: Introductory Remarks.* In SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives.* Bloomsbury Publishing, 2008. s. 149.

4.3. Základní pravidla dokazování rozsahu náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy

Vídeňská úmluva se alokací důkazního břemene výslovně nezabývá, nicméně většina²²⁴ rozhodovací praxe se shoduje v tom, že důkazní břemeno má na své straně poškozený, který se domáhá za jemu způsobenou škodu domáhá náhrady.²²⁵ Z procesního úhlu pohledu tedy půjde většinou o žalobce, ale myslitelná je i situace, kdy bude výše způsobené škody prokazována žalovaným v rámci tzv. protinároku. Ve Vídeňské úmluvě není nijak výslovně upravena ani otázka míry dokazování potřebné proto, aby poškozenému mohla být náhrada škody přiznána příznán. Obsahem důkazního břemena je přitom jak doložení předpokladů práva na náhradu škody (tj. porušení smlouvy, vznik škody a příčinná souvislost), tak i požadovaný rozsah náhrady.²²⁶ Díky přesunutí na stranu poškozeného je důkazní břemeno některými komentátory vnímáno jako jakýsi procesní limit náhrady škody.²²⁷

Z pohledu praxe je třeba vzít v úvahu, že důkazní prostředky se budou lišit podle charakteru dokazované škody, tj. zda jde o skutečnou škodu nebo ušlý zisk. Dokazování skutečné škody může být relativně jednoduché v případech, kdy jde o vyčíslitelnou ekonomickou ztrátu prokazatelnou na základě účetnictví nebo třeba platebních dokladů za zboží a služby potřebné k obnovení původního stavu jmění poškozeného.²²⁸ Také skutečné škody nemateriálního charakteru (např. ztráta *goodwill*) lze prokázat účetnictvím, konkrétně sníženými objemy prodejů způsobených ztrátou zákazníků a možné jsou i další alternativy, např. svědecká vyjádření bývalých zákazníků.²²⁹ V případě ušlého zisku se bude přístup k dokazování lišit dle konkrétní situace, pokud například k dodání zboží vůbec nedošlo nebo bylo dodáno s vadami zabraňující jeho přeprodeji mohou být důkazním materiálem odmítnuté objednávky zákazníků.²³⁰ Pokud k dodávce zboží došlo, ale kvůli vadám nebylo prodejné za plnou cenu, je předmětem dokazování

²²⁴ V ojedinělém případě bylo dle pravidel národního práva rozhodnuto i o přesunu důkazního břemene na stranu tvrzeného škůdce, nicméně pouze za předpokladu, že z jeho strany došlo k přiznání vadnosti zboží a předmětem důkazu je tak absence vad u konkrétní dodávky. Srov. rozhodnutí německého soudu [Bundesgerichtshof] ze dne 9. ledna 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020109g1.html>> [cit. 2018-06-07].

²²⁵ Srov. rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Brandenburg] ze dne 18. listopadu 2008. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081118g1.html>> [cit. 2018-06-12]. Dále rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Zürich] ze dne 25. června 2007 [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070619s1.html>> [cit. 2018-06-12].

²²⁶ GOTANDA. 2006. op. cit.

²²⁷ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 153.

²²⁸ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 156.

²²⁹ SAIDOV. 2008. op. cit., s. 157.

²³⁰ Srov. např. rozhodnutí španělského soudu [Audiencia Provincial de Barcelona] ze dne 20. června 1997. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 210 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/533/57/PDF/V9853357.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-06-12].

pouze tento cenový rozdíl. Bez ohledu na charakter dokazované škody platí, že poškozená strana unese své důkazní břemeno i pokud není schopna rozsah škod doložit s matematickou přesností.²³¹

Na závěr je třeba dodat, že v rozhodovací praxi se objevil také názor, že otázky dokazování se coby procesní aspekty rozhodovacího procesu posoudí v souladu s příslušným národním právem.²³² Takový přístup je však problematický především s ohledem na požadavek jednotné aplikace Vídeňské úmluvy, rozdíly v důkazních standardech jednotlivých národních úprav by mohly snadno vést k rozdílným výsledkům důkazního snažení žalobců v obdobném postavení.²³³

²³¹ GOTANDA. 2006. op. cit.

²³² Srov. např. rozhodnutí federálního soudu USA [U.S. District Court, Northern District of New York] ze dne 9. září 1994. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 85 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V95/529/10/IMG/V9552910.pdf?OpenElement>> [cit. 2018-06-14]. V tomto rozhodnutí se soudce opřel o pravidla dokazování podle common law resp. newyorského práva.

²³³ GOTANDA. 2006. op. cit.

5. STRUČNÉ SROVNÁNÍ ÚPRAVY NÁHRADY ŠKODY PODLE VÍDEŇSKÉ ÚMLUVY A ČESKÉ NÁRODNÍ ÚPRAVY

Přestože předmětem této práce není zkoumání národní úpravy, je na místě alespoň zmínit základní podobnosti a odlišnosti režimu článku 74 Vídeňské úmluvy a relevantních ustanovení Hlavy III čtvrté části zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „**občanský zákoník**“), která se týká soukromoprávní deliktní odpovědnosti a upravuje i problematiku náhrady újmy. Občanský zákoník v obecné rovině rozlišuje mezi povinností nahradit škodu na základě porušení dobrých mravů, zákona nebo porušení smluvní povinnosti.²³⁴ Vzhledem k zaměření této práce se tato kapitola zaměří pouze poslední zmiňovanou kategorii, která bude s ohledem na omezený rozsah práce zpracována ve formě stručného přehledu nečinícího si ambice podat k věci vyčerpávající komparativní analýzu.

Základním ustanovením k náhradě škody je § 2894 občanského zákoníku, který odpovědnost za škodu spojuje se vznikem újmy, tedy s negativním zásahem do práv a chráněných zájmů poškozené osoby.²³⁵ Pojem „*újma*“ zahrnuje jak poškození materiálních statků, tak i nemajetkovou újmu.²³⁶ Povinnost odčinit nemajetkovou újmu nevzniká škůdci automaticky, ale pouze pokud si takovou možnost smluvní strany mezi sebou předem dohodnou nebo stanoví-li tak zákon.²³⁷ Ze spojení ustanovení § 2894 a § 2952 občanského zákoníku také plyne rozdělení způsobené újmy na skutečnou škodu, tj. újmu na jmění poškozeného, ať už ve formě snížení dosavadního majetku nebo zvýšení jeho dluhů,²³⁸ a ušlý zisk.²³⁹ Následující ustanovení § 2895 občanského zákoníku upravuje psychický vztah škůdce k následku jeho deliktního chování, tj. otázku zavinění. Dle základního pravidla občanského zákoníku je zavinění (ať už ve formě úmyslu nebo nedbalosti) nutným obecným předpokladem vzniku povinnosti škůdce nahradit způsobenou

²³⁴ HRÁDEK, Jiří. § 2894. In: ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 861.

²³⁵ Srov. PAŠEK, Martin. §2894. In: PETROV, Jan. BERAN, Vladimír. a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 2813.

²³⁶ Pojem „újma“ nahradil pojem „škoda“ používaný zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném do 31. prosince 2013 (dále jen „**starý občanský zákoník**“), kde byl tento termín používán ve smyslu majetkové škody (s výjimkou škody na zdraví), nová úprava je tomto ohledu obecnější a pod pojem „újma“ podřazuje újmy majetkové i nemajetkové. Srov. BEZOUŠKA, Petr. § 2894. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014).* 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1496.

²³⁷ Viz. ustanovení § 2894 odst. 2 občanského zákoníku. Srov. PAŠEK. §2894. op. cit., s. 2813.

²³⁸ ČECH, Petr. *Náhrada škody dle nového občanského zákoníku.* In Legal News: Rekodifikace soukromého práva, prosinec 2013. [online]. Dostupné z: <<http://www.glatzova.com/files/download/glatzova-newsletter-legal-news-nahrada-skody-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku.pdf>> [cit. 2018-06-14].

²³⁹ Srov. ustanovení § 2952 občanského zákoníku, které pojem „ušlý zisk“ používá pro „*to, co poškozenému ušlo*“.

újmou, a to vždy, kdy zákon výslovně něco jiného (blíže viz výklad k ustanovení § 2913 občanského zákoníku níže).

Primárním způsobem náhrady materiální škody je dle občanského zákoníku navrácení do předešlého stavu.²⁴⁰ Peněžité náhrady je zakotvena až jako subsidiární způsob náhrady škody, který nastupuje teprve, pokud je obnovení předešlého stavu objektivně nemožné nebo požádá-li o tento typ plnění sám poškozený.²⁴¹ V případě nemateriální újmy hovoří občanský zákoník o jejím „odčinění“, které spočívá v odstranění či zmírnění negativních dopadů ve sféře poškozeného způsobených škůdcem, takže zde je subsidiárně možná peněžité náhrada.²⁴² Stanovení rozsahu náhrady škody dle občanského zákoníku je závislé na vyčíslení negativního majetkového dopadu na jmění poškozeného – posuzuje se přitom rozdíl mezi jeho skutečností a stavem majetku, kterého by bylo dosaženo nebýt škodné události. Rozhodným momentem pro toto porovnávání je přitom uplatnění nároku na náhradu škody.²⁴³

Výše uvedené shrnutí tuzemské úpravy náhrady škody nelze považovat vyčerpávající, nicméně přesto popisuje hlavní otázky nabízející se k porovnání s úpravou článku 74, které budou v zájmu přehlednosti rozděleny dle toho, zda je úprava občanského zákoníku souladná s režimem Vídeňské úmluvy (viz kapitola 5.1) nebo se od ní odchyluje (viz kapitola 5.2).

5.1. Vybrané podobnosti úpravy náhrady škody podle občanského zákoníku a Vídeňské úmluvy

Přestože občanský zákoník obecně zná a vyžaduje zavinění škůdce jako předpoklad práva poškozeného domáhat se vůči němu odpovídající náhrady, v případě porušení smluvní odpovědnosti staví obdobně jako článek 74 a jiné mezinárodní úpravy²⁴⁴ na přesně opačném principu. Ustanovení § 2913 občanského zákoníku tak zavinění na straně škůdce nevyžaduje.²⁴⁵ V porovnání s ustanovením § 420 starého občanského zákoníku tak došlo k obratu a občanský zákoník navázal na úpravu § 373 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění platném do 31. prosince 2013 (dále jen „**obchodní zákoník**“), která přiznávala poškozenému právo na

²⁴⁰ Srov. ustanovení § 2951 odst. 1 věta první.

²⁴¹ VOJTEK, Petr. § 2951. In: ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 1085.

²⁴² VOJTEK. § 2951. op. cit., tamtéž.

²⁴³ HRÁDEK. § 2894. op. cit., s. 865.

²⁴⁴ Srov. také článek 7.4.1. Zásad mezinárodního smluvního práva UNIDROIT a článek 8:101 PECL, které staví na obdobném základě.

²⁴⁵ BEZOUŠKA, Petr. § 2913. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014).* 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1565.

náhradu škody bez zřetele na zavinění škůdce.²⁴⁶ Podle obou zkoumaných úprav tak právo na náhradu škody vznikne, dojde-li k porušení smluvní povinnosti jednou ze smluvních stran a vzniku újmy ve sféře druhého smluvní strany, přičemž mezi těmito dvěma jevy musí existovat příčinná souvislost.

Mezi významné podobnosti lze zařadit také požadavek na předvídatelnosti způsobené škody. Přestože jej občanský zákoník výslovně nezakotvuje, důvodová zpráva na požadavek předvídatelnosti nejenom odkazuje, ale podmínění rozsahu nahrazované škody její předvídatelností je dokonce vyzdvihováno jako jeden z rozdílů mezi smluvní a mimosmluvní povinností k náhradě škody.²⁴⁷ Na základě tohoto omezení bylo judikaturou dovozeno, že škůdce neodpovídá za škodu, o které se na základě informací dostupných při závazkového vztahu rozumně domníval, že v souvislosti s porušením smlouvy vzniknout nemůže.²⁴⁸ Tento způsob omezení rozsahu náhrady škody přitom není české soukromoprávní praxi neznámý, neboť do konce roku 2013 byl výslovně obsažen v ustanovení § 379 věty druhé obchodního zákoníku,²⁴⁹ a to právě díky inspiraci článkem 74 Vídeňské úmluvy.²⁵⁰

Z hlediska rozsahu nahrazované škody platí shodně v obou případech, že rozhodující soud či rozhodčí tribunál může do své úvahy zahrnout také budoucí škody, jejich výši a vznik v příčinné souvislosti s porušením smlouvy však musí poškozený řádně dokázat.²⁵¹

²⁴⁶ Konsolidovaná důvodová zpráva k občanskému zákoníku, § 2909 až 2914. s. 570. [online] Dostupná z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>> [cit. 05-04-2018].

²⁴⁷ Srov. Konsolidovaná důvodová zpráva k občanskému zákoníku, § 2909 až 2914. s. 569. [online] Dostupná z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>> [cit. 05-04-2018].

²⁴⁸ Rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. února 2000, sp. zn. 29 Cdo 2001/99 a na něj navazující rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. února 2004, sp. zn. 29 Cdo 2700/2000. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 4. 2018]. Dostupné z: <<http://www.beck-online.cz/>>.

²⁴⁹ Srov. druhou větu ustanovení § 379 obchodního zákoníku, která zní: „*Nenahrazuje se škoda, jež převyšuje škodu, kterou v době vzniku závazkového vztahu povinná strana jako možný důsledek porušení své povinnosti předvíдалa nebo kterou bylo možno předvídat s přihlédnutím ke skutečnostem, jež v uvedené době povinná strana znala nebo měla znát při obvyklé péči.*“

²⁵⁰ BEZOUŠKA. § 2913. op. cit., s. 1565.

²⁵¹ HRÁDEK. § 2894. op. cit., s. 961.

5.2. Vybrané odlišnosti úpravy náhrady škody podle občanského zákoníku a Vídeňské úmluvy

V první řadě je nutné zmínit, že úprava náhrady škody dle občanského zákoníku má oproti Vídeňské úmluvě širší osobní působnost, neboť ustanovení § 2913 odst. 1 občanského zákoníku se vztahuje i na situace, kdy škoda vznikla osobě stojící mimo porušený smluvní vztah.²⁵² Takové rozšíření je nicméně možné pouze pokud je již v momentu uzavírání původní smlouvy zjevné,²⁵³ že její řádné plnění slouží zájmům takové třetí osoby.²⁵⁴ Viděno optikou Vídeňské úmluvy lze tuto podmínku považovat za vyjádření obecného požadavku předvídatelnosti škod, který občanský zákoník v případě třetích stran výslovně zpřísňuje, neboť požaduje, aby zájmy třetích stran byly pro potenciálního škůdce nejen předvídatelné, ale přímo zjevné.

Omezíme-li se při posuzování náhrady škody způsobené porušením smlouvy pouze na smlouvy o koupi zboží, je v případě občanského zákoníku nutné vzít do úvahy speciální úpravu odpovědnosti za vady dodaného zboží.²⁵⁵ Přestože souběh práva z vadného plnění a práva z náhrady škody není občanským zákoníkem *a priori* vyloučen, zákoník zároveň stanoví, v jakých situacích nebude mít poškozená strana možnost se náhrady škody dovolávat a to právě s ohledem na práva z vad. Toto pravidlo je výslovně formulováno především v ustanovení § 1925 občanského zákoníku, který v části za středníkem stanoví, že „čeho však lze dosáhnout uplatněním práva z vadného plnění, toho se nelze domáhat z jiného právního důvodu.“ Taková konstrukce je v přímém rozporu s režimem dle Vídeňské smlouvy, která umožňuje uplatňovat práva z vad zboží (např. právo na slevu z kupní ceny) současně s právem na náhradu škody, aniž by mezi nimi vytvářela obdobně subsidiární vztah.²⁵⁶ Naopak, článek 45 odst. 2 a článek 61 odst. 2 Vídeňské úmluvy poškozeným kupujícím i prodávajícím zajišťují právo na náhradu škody i v případech, kdy uplatnily své právo na jiné náhrady. Z tohoto obecného pravidla sice existují jisté výjimky,²⁵⁷

²⁵² Pozn. ve starém občanském zákoníku takové situace výslovně upraveny nebyly, nicméně byly dovozovány v judikatuře. Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 1417/2006 ze dne 29. července 2008 ve kterém bylo dovozeno, že „Pro uplatnění nároku na náhradu škody podle § 420 ObčZ není rozhodující, zda mezi poškozeným a tím, kdo mu škodu způsobil, byl závazkový právní vztah, nýbrž platí zásada, že odpovědnost za škodu nese ten, kdo ji způsobil.“ I zde je však zdůrazňován princip zavinění, který v občanském zákoníku nově chybí a je tak otázkou zda by bez výslovného pravidla byla starší judikatura vůbec výkladově použitelná.

²⁵³ Srov. důvodová zpráva k ustanovením § 2909 až 2914 občanskému zákoníku, která k požadavku zjevnosti dodává, že: „Taková okolnost musí být řádně prokázána a odůvodněna s důrazem na skutečnosti, z nichž musel škůdce při náležitě péči předpokládat zájem druhé strany na ochraně třetího nebo blízký vztah a zájem třetího k plnění smlouvené povinnosti.“

²⁵⁴ Srov. BEZOUŠKA. § 2913. op. cit., s. 1568.

²⁵⁵ Srov. ustanovení § 1914 až 1925 občanského zákoníku.

²⁵⁶ HRÁDEK. § 2894. op. cit., s. 961.

²⁵⁷ Srov. článek 46 odst. 1 resp. článek 62 Vídeňské úmluvy.

nicméně nejde o tvrdé omezení možnosti domáhat se náhrady škody, které by se vyrovnalo ustanovení § 1925 občanského zákoníku.

Tato odlišnost má přitom zásadní dopad na praxi; zatímco občanský zákoník neumožní kupujícímu, který byl poškozen v důsledku vady zboží uplatnit právo na náhradu škody způsobenou sníženou hodnotou vadného zboží například v situacích, kdy mu již marně uplynula lhůta pro řádnou notifikaci vad,²⁵⁸ režim Vídeňské úmluvy obdobné omezení nezná. Vídeňská úmluva obecnou notifikační povinnost poškozeného vůbec neobsahuje²⁵⁹ a speciální úprava článku 44 (viz výše) nemá vliv na samotný vznik práva na náhradu škody, ale omezuje pouze náhradu za ušlý zisk poškozeného. Vídeňská úmluva je tak ke kupujícím v případech vad zboží vstřícnější než národní režim.

²⁵⁸ BÁNYAIOVÁ, Lucie. § 1925. In: In: ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 407.

²⁵⁹ SCHWENZER. 2010. op. cit., s. 1003.

6. ZÁVĚR

Problematika nahrazování škody má zcela zásadní význam pro atraktivitu Vídeňské úmluvy mezi aktéry mezinárodního obchodu vybírající to nejvhodnější hmotné právo, kterým by se jejich vztah měl řídit. Pokud by totiž budoucí smluvní strany neměly jistotu, že jim Vídeňská úmluva umožní dostatečně se zhojit v případě porušení smluvních závazků, bylo by v jejich zájmu zcela vyloučit její aplikaci, popř. alespoň sjednat odlišný režim v otázce náhrady škody.²⁶⁰ Obecně lze říci, že náhrada škody je součástí širší množiny práv, které Vídeňská úmluva dává poškozené straně k dispozici s cílem zhojit její pozici. Náhrada škody samotná přitom nevylučuje aplikaci některých dalších práv (např. práva od smlouvy odstoupit). Všechny tyto nástroje přitom spojuje orientace na následky porušení, nikoliv na okolnosti jeho vzniku, což demonstruje především absence požadavku zavinění na straně škůdce.

Vzhledem k zaměření diplomové práce a tématům, kterým byla věnována pozornost v předchozích třech kapitolách, které tvoří jádro jejího obsahu, budou i konkrétní závěry diplomové práce dále rozděleny na tři užší okruhy.

6.1. Závěrečné shrnutí k problematice náhrady škody dle článku 74 Vídeňské úmluvy

Nejvýraznějším znakem úpravy článku 74 Vídeňské úmluvy je jeho maximální obecnost, kdy veškeré konkrétní otázky ohledně stanovení výše nahrazované ztráty a jejího dokazování jsou ponechány diskreci národních soudů či rozhodčích tribunálů. Článek 74 jejich praxi pouze rámuje, a to pomocí hned několika obecných institutů.

V první řadě jde o zakotvení předpokladů nutných pro vznik nároku na náhradu škody: (porušení smluvní povinnosti jednou ze stran, vznik ztráty poškozeného a příčinnou souvislost mezi oběma těmito body. Druhou stranou pomyslného rámu je princip úplné náhrady škody, jehož prostřednictvím dochází k dosažení kýženého cíle odškodňujícího procesu, tj. postavení poškozeného do pozice co nejpodobnější situaci řádného plnění porušené smlouvy.

Třetím bodem jsou instituty předvídatelnosti škody²⁶¹ a povinnost poškozeného škodu minimalizovat,²⁶² v obou případech přitom jde o obecné nástroje v rukou škůdce, kterými může rozsah své nahrazovací povinnosti limitovat. Čtvrtým obecným bodem je pak výjimka z objektivní

²⁶⁰ Tento postup dle čl. 6 Vídeňské úmluvy byl podrobněji rozebrán výše.

²⁶¹ Srov. článek 74 větu druhou Vídeňské úmluvy.

²⁶² Srov. článek 77 Vídeňské úmluvy.

odpovědnosti za náhradu škody došlo-li k porušení smlouvy v důsledku nepředvídatelného vnějšího zásahu.²⁶³

Z hlediska důkazního jsou výše uvedené maximy rovnoměrně rozděleny mezi obě strany sporu – poškozený musí dokazovat základní předpoklady svého nároku a také její výši, přičemž se musí vejít právě do hranic principu úplné náhrady škody. Tyto otázky jsou automatickou součástí každého odškodňovacího procesu a nenalezne-li na ně příslušný národní soud nebo rozhodčí tribunál dostatečně uspokojivé odpovědi, poškozená strana nemůže být úspěšná. Na druhou stranu instituty omezující rozsah nahrazovaných škod stejně jako možnost odmítnutí celkové odpovědnosti za porušení smlouvy vychází z námitek škůdce a jsou tak předmětem jeho důkazní povinnosti. Nebudou-li namítány, národní soudy ani rozhodčí tribunály se jimi zpravidla *ex officio* zabývat nebudou.

Široká diskrece rozhodujících těles v otázce náhrady škody zajišťuje na jedné straně flexibilní aplikaci Vídeňské úmluvy, na straně druhé však nevyhnutelně vede k nekonzistentnostem v rozhodovací praxi. Tyto jsou ještě umocňovány neexistencí jakéhokoliv centrálního přezkumu, který roli „sjednocovatele“ zpravidla hraje na národní úrovni. Z pohledu smluvních stran lze riziko jisté nepředvídatelnosti rozhodování v budoucím sporu eliminovat vlastním ujednáním pravidel náhrady škody²⁶⁴, který může v konečném důsledku aplikaci Vídeňské úmluvy na tyto otázky i zcela vyloučit. Měkčím nástrojem je i volba příslušného soudu popř. sídla rozhodčího tribunálu, neboť výsledek odškodňovacího procesu je v mnohých aspektech ovlivněn právě aplikovatelným národním právem.

6.2. Závěrečné shrnutí k využitelnosti metody vrácení zisku realizovaného škůdcem při stanovování výše náhrady škody.

Otázka stanovení výše náhrady škody je příležitostí pro plné uplatnění diskrece daného národního soudu nebo rozhodčího tribunálu, článek 74 Vídeňské úmluvy totiž pouze obecně vymezuje výsledek tohoto postupu jako „částku odpovídající ztrátě“. Vhodná cesta k tomuto cíli je však záležitostí konkrétní situace.

Přestože Vídeňská úmluva je díky principu úplné náhrady škody interpretována velmi široce pokud jde o různé kategorie škody, přístup k samotnému výpočtu náhrady má jisté sklony k rigiditě. Ta vyplývá i z toho, že zatímco způsoby, jakými se porušení smlouvy může negativně

²⁶³ Srov. článek 79 Vídeňské úmluvy.

²⁶⁴ Srov. článek 6 Vídeňské úmluvy.

podepsat na ekonomické pozici poškozeného, jsou rozmanité a nepřehledné, požadavek na jejich konkrétní doložení ze strany poškozeného je mnohdy vnímán jako automatické a neměnné pravidlo. Ve většině případů je tento obecný přístup ke stanovování výše náhrady škody vhodný nebo alespoň přijatelný z hlediska spravedlivého výsledku odškodňovacího procesu, výše popsané příklady ze soudní i rozhodčí praxe však jasně ukazují meze jeho uplatnitelnosti. V takových případech pak náhradu škody vyčíslená tradiční metodou nelze považovat za dostatečnou a rozhodující národní soud či rozhodčí tribunál musí zvolit alternativní řešení. Tímto řešením může být, mimo jiné, také obrácení pozornosti k pozitivním ekonomickým změnám na straně škůdce, které je pomocí náhrady škody možné přenést na stranu poškozeného.

Je otázkou, zda může dojít k naplnění principu úplné náhrady škody ve smyslu postavení poškozeného do pozice, ve které by byl nebyl porušení smlouvy, pokud při vyčíslení náhrady není současná a potenciální ekonomická situace poškozeného vůbec vyčíslována. Proto považuji tuto metodu použitelná pouze ve dvou typech případů. První kategorií by mohly být situace, kdy není žádná jiná možnost, kterou by poškozená mohl důkazně unést, přestože vznik „nějaké“ škody na jeho straně je, alespoň v očích rozhodujícího tělesa nesporným. Druhou skupinou jsou pak situace, kdy lze ze skutkových okolností dovést, že zisk realizovaný škůdce skutečně odpovídá výši škody poškozeného. Změna výpočtové metody tak reálně dopadá spíše na prostředky, kterými poškozený bude rozsah náhrady dokazovat než na výsledek výpočtu.

Výše popsané situace, ve kterých byla metoda vrácení zisku realizovaného škůdce použita, mají jisté výjimečné prvky, nejde však o skutkové okolnosti extrémní. Zvláště ve světle rozhodnutí v případě *Adras* lze tak schopnost článku 74 Vídeňské úmluvy úspěšně reflektovat potřeby poškozených stran v souvislosti se stanovováním výše náhrady škody vnímat jako výraz kvality této mezinárodní úpravy. Přece jen, pokud již v 70. letech 20. století byl vývoj na světových trzích dostatečně dramatický, aby rigidita ULIS odradila soud od jejího použití, těžko si představit, že by v současném propojeném světě mohla být Vídeňská úmluva bez potřebné flexibility úspěšnou úpravou. Prosazení metody vrácení zisku realizovaného škůdce jako plnohodnotné alternativy tak vnímám jako krok správným směrem, podporující využitelnost Vídeňské úmluvy i v méně „učebnicových“ případech.

6.3. Závěrečné shrnutí ke stručnému srovnání článku 74 Vídeňské úmluvy s úpravou občanského zákoníku

Porovnání obou režimů představuje zásadní otázku pro každého tuzemského kupujícího či prodávajícího participujícího na mezinárodní koupi zboží, který rozvažuje, zda pro svůj konkrétní smluvní vztah vyloučit aplikaci Vídeňské úmluvy. Požadavky, které musí být splněny pro přiznání práva na náhradu škody, nabývají totiž zásadního významu ve chvíli, kdy obchodní vztah nefunguje dle představ zúčastněných.

I z velmi stručného srovnání občanského zákoníku s režimem Vídeňské úmluvy je zjevná podobnost obou úprav v rozličných dílčích aspektech, z nichž za nejvýznamnější považuji základní konstrukci deliktní odpovědnosti za porušení smluvní povinnosti, která vznik práva na náhradu škody nijak neváže na přítomnosti zavinění škůdce. Přijetí tohoto principu do českého práva lze navíc vysledovat právě k inspiraci Vídeňskou úmluvou. Mezi další podobnosti pak patří především omezení rozsahu nahrazovaných škod pouze na ty, které byly pro škůdce předvídatelné.

Zásadní odlišnost mezi oběma úpravami představuje rozdílný přístup k souběhu práva na náhradu škody a jiných práv, které má poškozený v souvislosti s porušením smlouvy. Vídeňská úmluva je v této oblasti velmi liberální a možnosti poškozeného uplatnit právo na náhradu škody jsou tak omezeny spíše s ohledem na omezení tohoto práva samotného než jeho vyloučením v důsledku prioritizace jiných nároků. Občanský zákoník naopak v případech, kdy je možné domáhat se práv z vad dodaného zboží, neumožňuje kupujícím postup prostřednictvím uplatnění náhrady škody. Z pohledu kupujícího jde tak o méně výhodnou pozici.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění platném do 31. prosince 2013
PECL	Principy evropského smluvního práva (anglicky <i>Principles of European Contract Law</i>)
starý občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném do 31. prosince 2013
Vídeňská úmluva	Vídeňská úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (anglicky <i>United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods</i>)
ULFIS	Jednotný zákon o uzavírání smluv o mezinárodní koupi zboží (anglicky <i>Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods</i>)
ULIS	Jednotný zákon o mezinárodní koupi zboží (anglicky <i>Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods</i>)
UNCITRAL	Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (anglicky <i>United Nations Commission on International Trade Law</i>)
UNIDROIT	Mezinárodní ústav pro sjednocování práva soukromého (anglicky <i>International Institute for the Unification of Private Law</i>)

Další méně frekventované zkratky dle textu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použité literatury

I. Monografie, sbírky příspěvků a učebnice

1. BUTLER, Allison. *A Practical Guide to the CISG: Negotiations through Litigation*. 2. vydání. Aspen Publishers, 2007. 452 s. ISBN 978-07-3556-262-2.
2. ENDERLEIN, Fritz. MASKOW, Dietrich. *International Sales Law*, Oceana Publications, 1992. 480 s. ISBN 978-03-7920-418-6.
3. GABRIEL, Henry D. *Liquidated Damages, Specific Performance Clauses, Limitations on Remedies, and Attorney Fees*, In: FLECHTNER, Harry. BRAND, Roland. WALTER, Mark ed., *Drafting Contracts Under the CISG*, Oxford University Press, 2007. s. 529-543. ISBN 978-01-9534-074-7.
4. GOTANDA, John. In: KRÖLL, Stefan. MISTELIS, Lukas. VISCASILLAS, Pilar Perales. *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Munich: C. H. Beck, 2011. 1200 s. ISBN 978-18-4113-170-2.
5. HERRE, Johny, *Damages and other types of Compensation in sale of goods law - with Specific Emphasis on the Calculation of Damages*. Stockholm: Stockholm School of Economics, Faculty of Law, 1996. 726 s. ISSN 1104-5566.
6. HONNOLD, John. *Documentary History of the Uniform Law of International Sales*. Kluwer Law and Taxation Publisher, Deventer, 1989. 881 s. ISBN 906-54-4373-8.
7. HONNOLD, John. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 3. vydání. Hague: Kluwer Law International, 1999. 608 s. ISBN 978-90-4112-753-2.
8. HUBER, Peter. MULLIS, Afastair. *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*. 1. vydání. Sellier: European Law Publishing, 2007. 408 s. ISBN 978-38-6653-020-1.
9. HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.
10. JEFFEY, Peter. *Damaes and the Protection of Contractual Reliance*. In SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives*. Bloomsbury Publishing, 2008. s. 139 – 164. ISBN 978-18-4731-433-8.
11. KNAPP, Victor. In: BIANCA, Cesare Massimo, BONELL, Michael Joachim. *Commentary on the International Sales Law*, Giuffrè: Milan, 1987. s. 538 – 548. ISBN 978-04-2140-840-1.
12. KUČERA, Zdeněk. PAUKNEROVÁ, Monika. RŮŽIČKA, Květoslav a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. 430 s. ISBN 978-80-7239-321-3.

13. KUČERA, Zdeněk. PAUKNEROVÁ, Monika. RŮŽIČKA Květoslav. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. 407 s. ISBN 978-80-7380-108-3.
14. PETROV, Jan. BERAN, Vladimír. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 3051 s. ISBN 978-80-7400-653-1.
15. SAIDOV, Djakhongir. *The Law of Damages in International Sales: The CISG and other International Instruments*. Bloomsbury Publishing: 2008. 294 s. ISBN 978-18-4113-742-1.
16. SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Current Themes in the Law of Contract Damages: Introductory Remarks*. In SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives*. Bloomsbury Publishing, 2008. s. 1 – 32. ISBN 978-18-4731-433-8.
17. SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law: The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Manz: 1986. 120 s. ISBN 978-32-1406-558-4.
18. SCHLECHTRIEM, Peter. SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2010. 1576 s. ISBN 978-0-19-956897-0.
19. STOLL, Hans. GRUBER, Goerg. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2. vydání, Oxford University Press, 2005-
20. STOLL, Hans. In: SCHLECHTRIEM, Peter. *English Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2. vydání, Oxford, 1998.
21. SCHWENZER, Ingeborg. HACHEM, Pascal. *The Scope of the CISG Provisions on Damages*. In SAIDOV, Djakhongir. CUNNINGTON, Ralph. *Contractual Damages: Domestic and International Perspectives*. Bloomsbury Publishing, 2008. s. 91 – 106. ISBN 978-18-4731-433-8.
22. ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.
23. ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1516 s. ISBN 978-80-7478-630-3.
24. TEPEŠ, Nina. *Non-material damages arising out of the breach of contract and interpretation of art 74 CISG*, In: GAŠO, Knežević. VARADY, Tibor. a kol. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, 2016. s. 671 - 695.
25. TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. 412 s. ISBN 978-80-7400-649-4.
26. ZELLER, Bruno. *Damages Under the Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009. 269 s. ISBN 978-01-9537-186-4.

II. Odborné články

1. BERNSTEIN, Herbert. LOOKOFSKY, Joseph. *Understanding the CISG in Europe*, Kluwer Law International, 1997, s. 118 – 207.
2. BREEN, J., The Lost Volume Seller and Lost Profits under U.C.C. § 2-708(2): A Conceptual and Linguistic Critique, *University of Miami Law Review*, July 1996, s. 779 - 917.
3. DOBIÁŠ, Petr. *Videňská úmluva o mezinárodní koupi zboží v recentní judikatuře německých soudů*. *Obchodněprávní revue* č. 6, 2015. s. 164 – 172.
4. FRIEDMANN, Daniel. *Restitution of Profits Gained by Party in Breach of Contract*. *Law Quarterly Review*, č. 104, 1988. s. 383 – 388.
5. FREIDRICH, B., HÖTTLER, P., *Claiming Damages in Export Trade on Recent Developments of Uniform Law*. In *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Sellier. European Law Publishers. 2004 – 2005. s. 39 – 72.
6. GOTANDA, J., *Awarding Punitive Damages in International Commercial Arbitration in the Wake of Mastrobuono v. Shearson Lehman Hutton*, *Harvard International Law Journal*. č. 38, 1997, s. 59 - 113.
7. HONNOLD, John. *The 1964 Hague Conventions and Uniform Laws on the International Sale of Goods*. *The American Journal of Comparative Law*. 1964, svazek 13, č. 3. s. 451 – 453.
8. HONNOLD, John. *The Uniform Law for the International Sale of Goods: the Hague Convention of 1964*. *Law and Contemporary Problems*. Duke University School of Law: 1965, č. 30, s. 326-353.
9. KARTON, Joshua. *Has the CISG Advisory Council Come of Age*. *Berkeley Journal of International Law*. svazek 27, č. 2, 2009. s. 448 – 495.
10. KORPELA, R., *Article 74 of the United States Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. In *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Sellier. European Law Publishers. 2004 – 2005. s. 73 - 168.
11. LANDO, Ole. *CISG and Its Followers: A Proposal to Adopt Some International Principles of Contract Law*. *American Journal of Comparative Law*. 2005, č. 53, s. 378 - 381.
12. MAGNUS, Ulrich. *Porušení smlouvy a prostředky právní ochrany, zejména náhrada škody (Srovnání CISG, německého a evropského práva)*. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 46 - 54.
13. SAIDOV, Djakhognir. *Methods of Limiting Damages under the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, *Pace International Law Review* č. 14, 2002, s. 307 - 377.
14. SCHLECHTRIEM, Peter. *Recent Developments in International Sales Law*. *Israel Law Review*, č. 18, 1983, s. 320-321.

15. SCHNEIDER, Eric. *Measuring Damages Under the CISG – Article 74 of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Pace International Law Review, svazek 9, č. 1, 1997, s. 223-237.
16. SUTTON, Jeffrey. *Measuring Damages Under the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, Ohio State Law Review svazek 50, č. 3, 1989, s. 737 – 752.
17. PAUKNEROVÁ, Monika. *Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy*. Obchodněprávní revue. Praha: C.H. Beck, 2012, č. 6, s. 167-172. ISSN 1803- 6554.

III. Seznam použitých internetových zdrojů

1. ČECH, Petr. *Náhrada škody dle nového občanského zákoníku*. In Legal News: Rekodifikace soukromého práva, prosinec 2013. [online]. Dostupné z: <<http://www.glatzova.com/files/download/glatzova-newsletter-legal-news-nahrada-skody-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku.pdf>>
2. DUPONT, A., *Non-Pecuniary Loss in Commercial Contracts with special emphasis on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Minor Dissertation, University of Cape Town, 2016. 63 s..
3. FOUNTOULAKIS, Christiana. *Remedies for breach of contract under the United Nations Convention on the International Sale of Goods*. ERA Forum 2011. [online]. Dostupné z: <https://www.unifr.ch/ius/assets/files/chaire/CH_Fountoulakis/files/Remedies.pdf>
4. GOTANDA, John. *Calculation of Damages under CISG Article 74*, Stanovisko Poradního výboru č. 6. 2006. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op6.html>>.
5. GOTANDA, John, *Calculation of Damages under CISG Articles 75 and 76*. Stanovisko Poradního výboru č. 8. přijaté dne 15. listopadu 2018 na 12. schůzi Poradního výboru. [online]. Dostupné z: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op8.html>>.
6. Komentář UNCITRAL ke článku 70 Návrhu Vídeňské úmluvy z roku 1978 [online]. Dostupný z: <<https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/secomm/secomm-74.html>>.
7. Komentář k Zásadám mezinárodního smluvního práva UNIDROIT. [online]. Dostupný z: <<https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2010/406-chapter-7-non-performance-section-4-damages/1034-article-7-4-4-foreseeability-of-harm>>.
8. Konsolidovaná důvodová zpráva k občanskému zákoníku, § 2909 až 2914. s. 569. [online] Dostupná z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>

9. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Stažení výhrady ČR k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a k Dodatkovému protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží*. Tisková zpráva. [online]. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/stazeni-vyhrady-ceske-republiky-k-umluve-osn-o-smlouvach-o-mezinarodni-koupi-zbozi-a-k-dodatkovemu-protokolu-k-umluve-o-promlцени-pri-mezinarodni-koup--234091/>>
10. SAIDOV, Djakhognir. *Methods of Limiting Damages under the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2001, [online]. Dostupné zde: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/saidov.html>>
11. TUNC, André, *Commentary on the Hague Conventions of the 1st of July 1964 on International Sale of Goods and the Formation of the Contract of Sale*. Ministerie Van Justitie, 1964. [online]. Dostupné z: <<https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/tunc.html>>.
12. UNCITRAL, *Výběr z rozhodovací praxe k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. [online]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf>.
13. ZIEGEL, Jacob. *Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. [online]. Dostupné z: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ziegel77.html>>.

IV. Seznam ostatních zdrojů

CHROMÁ, Marta. *Anglicko-český právní slovník*, 2. vydání. LEDA, 2004. 341 s. ISBN 80-85927-25-X.

V. Seznam použitých právních předpisů

1. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
2. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném do 31. prosince 2013
3. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění platném do 31. prosince 2013

VI. Seznam použité judikatury

Rozhodnutí zahraničních soudů a rozhodčích tribunálů

1. Rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 7 Ob 54/02w ze dne 17. dubna 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020417a3.html>>.
2. Rozhodnutí švýcarského soudu [Obergericht des Kantons Luzern] č. 11 95 123/357 ze dne 8. ledna 1997. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970108s1.html>>.
3. Rozhodnutí rozhodčího tribunálu při Bulharské obchodní a průmyslové komoře č. 56/1995 ze dne 24. dubna 1996. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960424bu.html>>.
4. Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu [Cour d'appel de Colmar] ze dne 12. června 2001. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 480 z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/010612f1.html>>.
5. Rozhodnutí obchodního soudu ve Švýcarsku č. HG 970238.1 ze dne 10. února 1999. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990210s1.html>>.
6. Rozhodnutí finského soudu [Helsingin Hovioikeus] ze dne 26. října 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001026f5.html>>.
7. Rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 1 Ob 292/99v ze dne 28. dubna 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 427 z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000428a3.html>>.
8. Rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Zürich] č. HG 920670 ze dne 26. dubna 1995. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 196 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/506/26/PDF/V9850626.pdf?OpenElement>>.
9. Rozhodnutí finského odvolacího soudu [Helsingin hovioikeus] č. S 00/82 ze dne 26. října 2000. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001026f5.html>>.
10. Rozhodčí nález č. 304/93 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace dne 3. března 1995.
11. Rozhodčí nález č. 375/93 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace ze dne 9. září 1994.
12. Rozhodnutí německého odvolacího soudu [Landgericht Darmstadt] č. 10 O 72/00 ze dne 9. května 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 343 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V00/569/59/PDF/V0056959.pdf?OpenElement>>.
13. Rozhodnutí amerického soudu [United States District Court for the Northern District of New York] ze dne 9. září 1994. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940909u1.html>>.
14. Rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] č. 1 Ob 292/99v ze dne 28. dubna 2000. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000428a3.html>>.

15. Rozhodnutí německého odvolacího soudu [Oberlandesgericht Düsseldorf] č. 17 U 73/93 ze dne 2. července 1993. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 49 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V94/239/16/IMG/V9423916.pdf?OpenElement>>.
16. Rozhodčí nález č. 406/1998 vydaný Mezinárodním obchodním arbitrážním soudem při Obchodně-průmyslové komoře Ruské federace ze dne 6. června 2000. [online]. Dostupný v databázi CLOUT pod č. 476 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V03/864/17/PDF/V0386417.pdf?OpenElement>>.
17. Rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Köln] z 21. května 1996. [online] Dostupný v databázi CLOUT pod č. 168 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V97/217/09/PDF/V9721709.pdf?OpenElement>>.
18. Rozhodnutí soudu pro mezinárodní arbitráž při Srbské obchodní komoře ze dne 1. října 2007. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/071001sb.html>>.
19. Rozhodnutí australského soudu [Supreme Court of Queensland] ze dne 17. listopadu 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 631 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V06/557/39/PDF/V0655739.pdf?OpenElement>>.
20. Rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Aargau] ze dne 26. září 1997/1994 [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 217, dostupného zde: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/553/61/PDF/V9855361.pdf?OpenElement>>.
21. Rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Düsseldorf] ze dne 14. ledna 1994 [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 130 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V96/853/30/IMG/V9685330.pdf?OpenElement>>.”
22. Rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht St. Gallen] ze dne 3. prosince 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021203s1.html>>.
23. Rozhodnutí rakouského soudu [Oberster Gerichtshof] ze dne 9. března 2000. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 424 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V03/846/28/PDF/V0384628.pdf?OpenElement>>.
24. Rozhodnutí švýcarského soudu [Bundesgericht] ze dne 17. prosince 2009, dostupné zde: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/091217s1.html>>.
25. Rozhodnutí tribunálu při Čínské mezinárodní ekonomické a obchodní arbitrážní komisi ze dne 6. června 1991. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910606c1.html>>.
26. Rozhodnutí francouzského soudu [Appellate Court Grenoble] ze dne 22. února 1995. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950222f1.html>>.
27. Rozhodnutí jediného rozhodce podle pravidel Arbitrážního institutu Stockholmské obchodní komoře [Arbitral Institute of the Stockholm Chamber of Commerce] ze dne 5. dubna 2007. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070405s5.html>>.

28. Rozhodnutí německého soudu [Bundesgerichtshof] ze dne 9. ledna 2002. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/020109g1.html>>.
29. Rozhodnutí německého soudu [Oberlandesgericht Brandenburg] ze dne 18. listopadu 2008. [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081118g1.html>>.
30. Rozhodnutí švýcarského soudu [Handelsgericht des Kantons Zürich] ze dne 25. června 2007 [online]. Dostupné z: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/070619s1.html>>.
31. Rozhodnutí španělského soudu [Audiencia Provincial de Barcelona] ze dne 20. června 1997. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 210 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V98/533/57/PDF/V9853357.pdf?OpenElement>>.
32. Rozhodnutí federálního soudu USA [U.S. District Court, Northern District of New York] ze dne 9. září 1994. [online]. Dostupné v databázi CLOUT pod č. 85 z: <<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V95/529/10/IMG/V9552910.pdf?OpenElement>>.

Rozhodnutí tuzemských soudů

33. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. února 2000, sp. zn. 29 Cdo 2001/99.
34. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. února 2004, sp. zn. 29 Cdo 2700/2000.